

Huiselijk geweld in coronatijd in Arnhem

- EINDRAPPORT -

Auteurs

Eline Verbeek
Kristen Martina
Hanna Harthoorn

Amsterdam, 2 april 2021
Publicatienr. 20139

© 2021 RegioPlan, in opdracht van gemeente Arnhem

Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van RegioPlan. RegioPlan aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Inhoudsopgave

1 Inleiding	1
1.1 Aanleiding onderzoek	1
1.2 Onderzoeksvragen	1
1.3 Methoden	2
1.4 Leeswijzer	4
2 Risicofactoren HGKM	6
2.1 Risicofactoren HGKM	6
2.2 Risicofactoren in Arnhem	7
3 HGKM-problematiek in beeld	10
3.1 Beschrijvende analyse	10
3.2 Analyse cijfers Veilig Thuis	11
3.3 Analyse cijfers Moviera	17
3.4 Conclusie HGKM-problematiek in beeld	23
4 Aanpak HGKM in coronatijd	26
4.1 Inleiding	26
4.2 Kernpunten deskstudie	26
4.3 Checklist Aandachtspunten aanpak HGKM in coronatijd	27
5 Kernbevindingen aanpak in coronatijd in Arnhem	31
5.1 Inleiding	31
5.2 Bevindingen interviews	31
5.3 Advies	34
6 Conclusie	39
7 Literatuurlijst	42
Bijlage – Tabellen	44

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Inleiding

1

1 Inleiding

1.1 Aanleiding onderzoek

In 2020 hebben het coronavirus en de daaropvolgende maatregelen op verschillende manieren een grote impact gehad op hoe we in Nederland werken, wonen en leven. Zo houden we onderling anderhalve meter afstand, werken we indien mogelijk vanuit huis en zijn kinderopvang, onderwijs en buitenschoolse opvang gesloten (geweest). Dit levert vragen en zorgen op over het effect van de coronacrisis op de prevalentie van huiselijk geweld en kindermishandeling (hierna: HGKM): wat betekenen de maatregelen voor het ontstaan en voortbestaan van spanningen en onveiligheid in gezinnen, tussen partners, voor mantelzorgers en ouderen? Zorgen onder meer de sluiting van de scholen en de oproep tot thuiswerken voor meer onzichtbaarheid van HGKM in de maatschappij? En wat betekent de coronacrisis voor de beschikbaarheid, de toegankelijkheid en het gebruik van het lokale hulpaanbod? Wereldwijd – ook in Nederland – is er sinds de komst van corona op landelijk en lokaal niveau aandacht voor HGKM. Zo zijn er landelijk bewustwordingscampagnes georganiseerd en kunnen slachtoffers van HGKM bij apotheken het codewoord ‘masker 19’ gebruiken om HGKM te melden en hulp te vragen. Op lokaal niveau hebben verschillende burgemeesters de oproep gedaan om als gemeente juist ook in coronatijden aandacht te hebben voor deze problematiek.

In het afgelopen jaar zijn er meerdere onderzoeken geweest naar de impact van de coronacrisis op HGKM. Deze onderzoeken geven echter nog geen eenduidig beeld over de prevalentie van HGKM ten tijde van de coronamaatregelen. In verschillende landen is er een stijging geconstateerd in het aantal gevallen van huiselijk geweld (Actionaid, 2020). Uit onderzoek van Fier (2020) naar het gebruik van de chatfunctie in coronatijd bleek dat er een stijging was in het aantal unieke bezoekers, waaronder ook een stijging van het aantal bezoekers tot en met 25 jaar. Een ontwikkeling die ook De Kindertelefoon (2020) signaleert in het aantal telefoontjes en hulpvragen die zij ontvingen in 2020. Informantenonderzoek van de Universiteit Leiden beschrijft dat onderwijsprofessionals ten tijde van de eerste lockdown (sluiting scholen) meer emotionele verwaarlozing (waaronder zowel verwaarlozing van onderwijs als getuige zijn van HG) registreren (Vermeulen, Van Berkel & Alink, 2020). Uit onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut (VJI) naar de impact van de coronacrisis op kwetsbare gezinnen blijkt dat bij gezinnen die al bekend waren bij hulpverlening het geweld nauwelijks is veranderd en ernstig is gebleven (Steketee, De Wildt, Compagner, Van der Hoff & Tierolf, 2020). Uit een ander onderzoek van het VJI naar de impact van de coronacrisis specifiek op (het bereik van) kwetsbare gezinnen met kinderen tot en met 4 jaar bleek dat het hulpverleners in veel gevallen is gelukt om contact te behouden met deze gezinnen, maar op andere manieren. Een deel van de gezinnen werd minder goed bereikt door dit andersoortige contact. Ook kwam uit dit onderzoek verschillende punten naar voren die aandacht en verbetering behoeven met betrekking tot het systeem van hulp en ondersteuning voor gezinnen in kwetsbare situaties. Deze punten zijn onder andere de toegankelijkheid van kinderopvang voor gezinnen in kwetsbare situaties, het ontbreken van (een overal beschikbaar) aanbod voor gezinnen en het ontbreken van structurele samenwerking tussen de jeugdgezondheidszorg, de geboortezorg, de kinderopvang en het sociaal domein (Jansen & De Zwart, 2020).

In het afgelopen jaar heeft de gemeente Arnhem gesignaleerd dat het aantal meldingen bij Veilig Thuis Gelderland-Midden sterker is afgenomen vergeleken met andere VT-regio's.¹ De gemeente Arnhem wil daarom zicht krijgen op de prevalentie van HGKM in 2020 en of de Arnhemse aanpak van HGKM in de coronatijd (en erna) bijsturing vraagt. RegioPlan heeft voor de gemeente Arnhem uitgezocht welke HGKM-problematiek in 2020 in beeld was bij VT, Moviera en het Veiligheidshuis en is in gesprek gegaan met professionals over waar en hoe de lokale aanpak van HGKM bijsturing vraagt.

1.2 Onderzoeksvragen

Het doel van dit onderzoek is tweeledig: het is ten eerste gericht op het inzichtelijk maken van de prevalentie van HGKM en we geven een aanzet hoe risicogestuurd werken kan bijdragen aan de aanpak van

¹ Input vanuit de opdrachtgever.

de problematiek. Ten tweede is het gericht op het adviseren van de gemeente Arnhem over eventuele bijsturing van de aanpak in én na tijd vol coronamaatregelen.

In dit onderzoek staan de volgende onderzoeksvragen centraal:

1. Hoe is het in Arnhem gesteld met de problematiek rondom huiselijk geweld en kindermishandeling ten tijde van corona?
 - a. Is het toegenomen, afgenomen of gelijk gebleven?
 - b. Is de aard van het geweld veranderd?
 - c. Werd het geweld op een andere manier, op andere plekken of bij/via andere stakeholders zichtbaar?
2. In welke mate vereist de HGKM-aanpak in Arnhem bijsturing zodat deze meer coronaproof kan worden ingericht?

1.3 Methodes

Om antwoord te krijgen op de onderzoeksvragen hebben we gebruikgemaakt van verschillende onderzoeksmethodes:

- data-analyse;
- deskstudie naar literatuur over HGKM in coronatijd;
- interviews met professionals van veertien lokale partijen werkzaam op het gebied van HGKM;
- interviews met drie landelijke stakeholders;
- digitale reflectiesessie met ervaringsdeskundigen.

Data analyse

Voor de data-analyse zijn in eerste instantie cijfermatige data van 2019 en 2020 opgevraagd van drie regionale organisaties werkzaam op dit gebied, te weten Veilig Thuis Gelderland-Midden, het Veiligheidshuis (West Veluwe Vallei en Regio Arnhem) en hulpverleningsorganisatie Moviera (voor werkgebied Arnhem en Gelderland-Midden). Veilig Thuis Gelderland-Midden is het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling voor de regio Gelderland-Midden. Zowel burgers als professionals kunnen bij Veilig Thuis (VT) terecht voor het vragen van advies of het doen van een melding over HGKM. Bij Veilig Thuis zijn cijfermatige data opgehaald van het aantal adviezen, het aantal en de aard van de meldingen, en de aard van de melders. Het Veiligheidshuis is een netwerksamenwerking waar organisaties op het gebied van straf, zorg en de gemeente voor een ketenoverstijgende en persoonsgerichte aanpak zorgen van complexe HGKM-problematiek. In regio Gelderland-Midden werken de veiligheidshuizen West Veluwe Vallei en Arnhem nauw samen om perspectief te bieden en maatschappelijke uitval en herhaling van HGKM zo veel mogelijk te verminderen. Bij het Veiligheidshuis zijn data opgehaald van het aantal (MDO- en MDA++) casussen die zij hebben gehad. Moviera is een hulpverleningsinstantie (vrouwenopvang) gericht op het herstellen van de veiligheid in gezinnen en relaties en het verkleinen van de kans op HGKM in de regio Gelderland-Midden. Bij Moviera zijn data gebruikt van het aantal aanmeldingen die bij hen zijn gedaan, de reacties van Moviera op deze aanmeldingen, data over het aantal ambulante cliënten en de instroom en uitstroom bij de opvang. Een overzicht van deze data is te vinden in de bijlagen. Om meer context te kunnen bieden aan de bevindingen van Arnhem en Gelderland-Midden zijn in tweede instantie ook cijfermatige data opgevraagd voor de regio's Gelderland-Zuid en Noord- en Oost-Gelderland. Met beide regio's wordt op bestuurlijk en uitvoerend niveau veel samengewerkt of zelfs bovenregionaal aangestuurd. Het betrof hier de cijfermatige data van 2020 voor beide Veilig Thuis-organisaties en voor Moviera de cijfers van zowel 2019 als 2020.²

Deskstudie

Door middel van een beknopte deskstudie naar landelijke onderzoeksrapporten met vergelijkbare onderzoeksvragen is in kaart gebracht welke aandachtspunten de aansturing, samenwerking en uitvoering

² Voor deze regio's hebben we niet alle data die we voor Gelderland-Midden hebben. Een overzicht van de beschikbare VT-data per regio is opgenomen in de bijlage (tabel B1.2).

in coronatijd kent en hoe deze *coronaproof* vormgegeven zou kunnen worden. In deze deskstudie is gekeken naar gerichte onderzoeken naar HGKM in coronatijd, kennisdossiers van landelijke kennisinstutten en naar landelijke beleidsdocumenten over de aanpak HGKM in coronatijd. Hierbij is ook expliciet gekeken naar het perspectief van de slachtoffers. Het overzicht van de gebruikte bronnen is te vinden in de bijlagen.

Interviews

Om inzicht te krijgen in de uitvoeringssituatie op het gebied van HGKM in de gemeente Arnhem zijn er zeventien interviews gehouden met veertien lokale en landelijke organisaties. In de bijlage is een uitgebreider overzicht van de respondenten opgenomen.

Tabel 1.1 **Overzicht organisaties**

Landelijke organisaties	
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	Nederlands Jeugd Instituut
Movisie	
Lokale organisaties	
EntreaLindhout	De Ommezwaai (SO)
Gemeente Arnhem	SWOA
Jeugdbescherming Gelderland	Veiligheidshuis
Jeugdgezondheidszorg	Veilig Thuis Gelderland-Midden
Kairos	Politie Arnhem
Moviera	

Digitale reflectiesessie

Er is een digitale reflectiesessie gehouden met ervaringsdeskundigen. Deze sessie was gericht op het meenemen van het slachtofferperspectief in dit onderzoek. We hebben ervaringsdeskundigen gevraagd te reflecteren op onze bevindingen, deze aan te vullen en mee te denken over aanbevelingen voor de gemeente op basis van hun eigen ervaringen. Het belangrijkste hierbij was niet het schetsen van een representatief beeld voor alle slachtoffers uit de gemeente, maar een reflectie op de bevindingen vanuit hun perspectief.

Coronaperioden en vergelijkingen

De onderzoeksperiode waarop gefocust is in dit onderzoek, is de periode van maart tot september 2020. Onze cijfermatige data verkregen van de organisaties betroffen data uit 2019 en 2020 indien beschikbaar op kwartaalniveau uitgesplitst. In dit onderzoek maken we grofweg onderscheid tussen drie perioden van corona:

- De coronaperiode in het voorjaar: maart-mei → Intelligente lockdown
- De coronaperiode in de zomer: juni-oktober → Versoepelingen
- De coronaperiode in het najaar: oktober-december → Tweede gedeeltelijke lockdown³

Dit onderscheid is globaal, omdat het geen precieze data betreft en er ook ontwikkelingen waren in de verschillende maatregelen. Toch is dit onderscheid nuttig in de analyse van de ontwikkelingen en hun mogelijke effect op HGKM, bijvoorbeeld als we denken aan de sluiting van de scholen. Deze perioden hebben we tijdens het analyseren van de data op verschillende wijzen met elkaar vergeleken voor het verkrijgen van een zo breed mogelijk beeld op de ontwikkelingen. Er is gebruikgemaakt van drie typen analyses:

- vergelijkingen tussen 2019 en 2020 als geheel;
- het beeld over de loop van het jaar 2020 (is er sprake van een stabiele daling/stijging of van schommelingen);
- indien beschikbaar vergelijkingen op regiogemiddelden voor de drie regio's: Gelderland-Midden, Gelderland-Zuid en Noord- en Oost-Gelderland.

³ Door de doorlooptijd van het onderzoek was het niet mogelijk de tweede scholensluiting die begon op 16 december mee te nemen.

Kader 1 Disclaimer

Een belangrijke vermelding hierbij is dat dit onderzoek verschillende beperkingen kent:

1. Het onderzoek heeft plaatsgevonden midden in de coronaperiode; dit verhindert het verkrijgen van een totaalbeeld op de problematiek ten tijde van de zogenoemde coronacrisis.
2. In het algemeen kennen HGKM-registraties fluctuaties. Zo kenmerken bijvoorbeeld de zomer- en de kerstperiodes zich vaak door een hoger aantal meldingen. Om harde conclusies te trekken over een 'corona-effect', is eigenlijk een analyse van data van meerdere jaren nodig. Met het oog op de gevraagde doorlooptijd van het onderzoek zijn echter alleen de data van 2019 en 2020 geanalyseerd.
3. Verschillen in de registratie en beschikbaarheid van de benodigde data tussen de verschillende regio's maakt het in een deel van de gevallen niet goed mogelijk om een op regioniveau vergelijkende analyse te maken. Hierbij komt ook dat de taken en afspraken met de gemeenten van de drie VT's per regio kunnen verschillen.
4. Tot slot is het niet bekend in hoeverre het dezelfde gezinnen bij meerdere organisaties betreft; de hier gepresenteerde cijfers geven dus wel een beeld van de HGKM-problematiek die in beeld is, maar moet niet 'opgeteld' worden.

1.4 Leeswijzer

In [hoofdstuk 2](#) van dit rapport beschrijven we de risicofactoren voor HGKM die we kennen uit eerder uitgevoerd onderzoek. Daarnaast laten we zien hoe het gesteld is met deze risicofactoren in de gemeente Arnhem ten opzichte van de regio Gelderland-Midden. Een analyse van de HGKM-problematiek die in beeld is in de gemeente Arnhem volgt in [hoofdstuk 3](#). Zowel een beschrijvende analyse als een analyse op data van Veilig Thuis en Moviera worden gepresenteerd. In [hoofdstuk 4](#) beschrijven we vervolgens de kernbevindingen uit de deskstudie en presenteren we de checklist over de aanpak HGKM in coronatijd. De kernbevindingen van de interviews en daaruit volgende adviespunten volgen in [hoofdstuk 5](#). De algemene conclusie en aanbevelingen voor de gemeente Arnhem volgen in [hoofdstuk 6](#).

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Risicofactoren HGKM

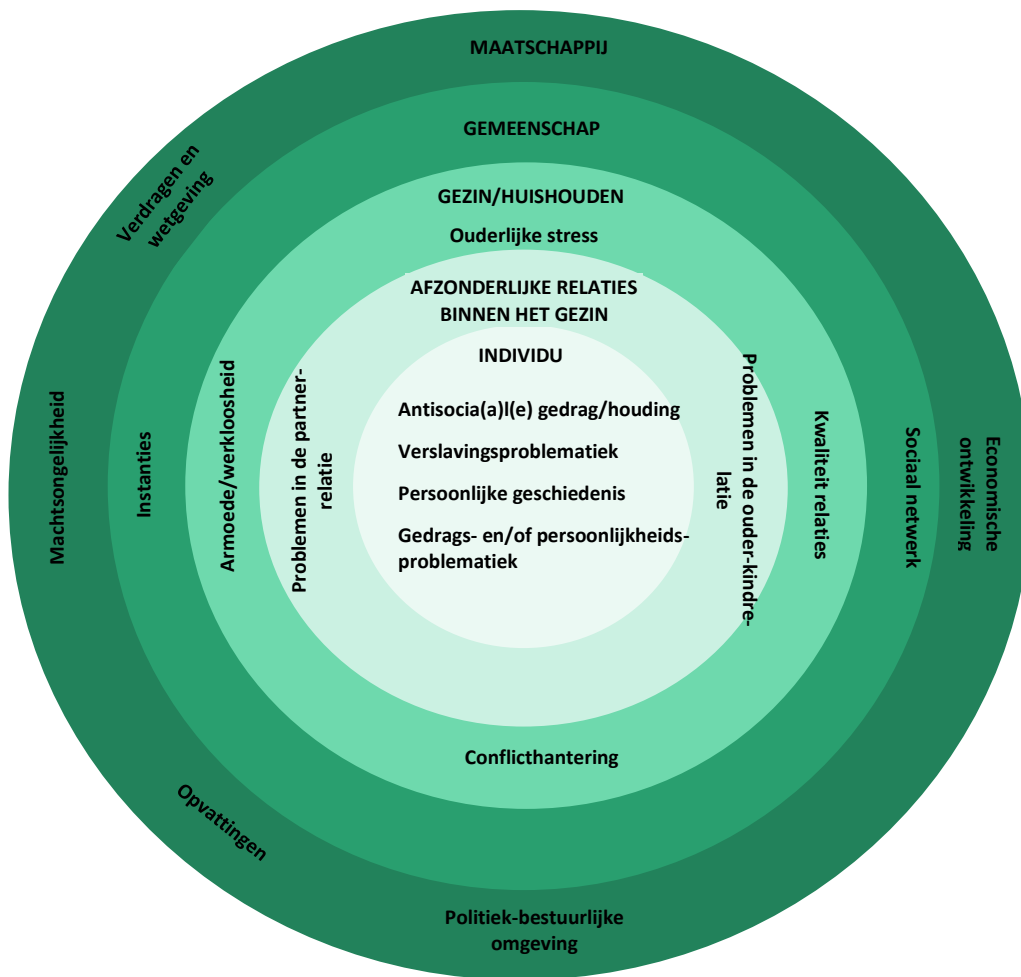

2 Risicofactoren HGKM

2.1 Risicofactoren HGKM

Niet alleen de cijfermatige data van de betrokken organisaties zoals Veilig Thuis of Moviera zijn betekenis gevend voor de invulling van een lokale aanpak. Kennis van risicofactoren voor HGKM en zicht op de aanwezigheid van die factoren vormen aanvullende aanknopingspunten voor de verdere invulling van een (preventieve) aanpak. In Nederlands prevalentieonderzoek uit 2019 zijn de context- en risicofactoren voor HGKM geschetst aan de hand van een ecologisch model. Hieronder is dat model overgenomen.

Figuur 2.1 Ecologisch model context- en risicofactoren HGKM

Bron: A. ten Boom en K. Wittebrood (2019). *De prevalentie van huiselijk geweld en kindermishandeling in Nederland* (Den Haag: WODC)

Het ecologisch model is opgesteld op basis van wetenschappelijk onderzoek naar risicofactoren voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Het model laat zien dat HGKM samenhangt met factoren op verschillende niveaus. Er bestaan verschillende (wetenschappelijke) studies over de risicofactoren van huiselijk geweld en kenmerken (op verschillende niveaus) die samenhangen met het voorkomen van huiselijk geweld. Op basis daarvan zijn de risicofactoren voor dit onderzoek bepaald.⁴ Het gaat met name om risicofactoren op het niveau van het individu en het gezin/huishouden, bijvoorbeeld gerelateerd aan de sociaaleconomische positie, gezondheid en sociale omgeving. Risicofactoren op gemeenschaps- en maatschappelijk niveau zijn niet minder belangrijk, maar moeilijker meetbaar en daardoor lastiger te includeren in dit onderzoek.

⁴ Vervolgens is gekeken naar de beschikbaarheid en vergelijkbaarheid van de data over risicofactoren.

2.2 Risicofactoren in Arnhem

Met behulp van GGD-cijfers⁵, CBS-data en gemeentelijke data die online beschikbaar zijn⁶, is een beeld geschetst van risicofactoren die samenhangen met huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarbij zijn risicofactoren gebruikt waarvan uit onderzoek is gebleken dat ze samenhangen met HGKM en/of die zijn opgenomen in veelgebruikte risicotaxatie-instrumenten die bij HGKM worden ingezet.⁷ Tabel 2.1 geeft een overzicht van de risicofactoren en de scores voor de gemeente Arnhem en het regiogemiddelde van Gelderland-Midden.

Tabel 2.1 Risicofactoren gemeente Arnhem en regio Gelderland-Midden

Risicofactor	Arnhem	Regiogemiddelde
Eenoudergezin	6%	7%
Laag huishoudinkomen (max. 16.100 euro)	22%	16%
Enige moeite met rondkomen	17%	15%
Grote moeite met rondkomen	7%	5%
Onvoldoende geld voor verwarmen huis	6%	4%
Onvoldoende geld voor lidmaatschap	21%	16%
Onvoldoende geld voor visite bij familie en vrienden	8%	6%
Werkloosheid	7%	5%
Overmatige drinker	12%	15%
(Zeer) slechte ervaren gezondheid	4%	3%
Hoog risico op depressie/angststoornis	10%	7%
Onvoldoende regie over eigen leven	9%	8%
Eigen veerkracht ondergemiddeld	32%	29%
Langdurig ziek	35%	31%
Ernstig beperkt in activiteiten vanwege gezondheid	5%	5%
Langdurig ziek en (ernstig) beperkt	23%	22%
Mantelzorg verlenen	11%	14%
(Zwaar) overbelast als mantelzorger	2%	2%
(Zeer) ernstige eenzaamheid	14%	10%
Emotionele eenzaamheid	37%	31%
Sociale eenzaamheid	44%	41%
Sterke sociale uitsluiting	9%	5%
Zelden/nooit contact met burens	11%	9%
Gevoel buiten de samenleving te staan	9%	7%
Jongeren die jeugdhulp ontvangen	10%	10%
Gebruik van ggz	6%	5%
Bijstandsuitkering	10%	5%

Bron: GGD Gezondheidsmonitor 2016. Er is gekozen voor deze cijfers, omdat andere (recentere) bronnen geen cijfers van zowel de gemeente Arnhem als de rest van de regio bevatten op alle relevante risicofactoren. Met andere cijfers is de vergelijking tussen de gemeente Arnhem en de regio Gelderland-Midden op alle relevante risicofactoren dus niet mogelijk.

Wat opvalt is dat de gemeente Arnhem op de meeste risicofactoren hoger scoort dan het regiogemiddelde (roze gemarkeerd). Voor enkele risicofactoren is het verschil tussen Arnhem en het regiogemiddelde gelijk aan of meer dan 5 procent (die scores zijn dikgedrukt in de tabel). We zien dat Arnhem vooral hoger scoort op inkomen (c.q. bijstandsuitkering) en emotionele eenzaamheid. Belangrijk om in het achterhoofd te houden is dat Arnhem de grootste gemeente van de regio is. Daarnaast is bekend dat de sociaal demografische kenmerken van Arnhem meer afwijken van de 'regionale norm' dan voor andere gemeenten het geval is. Dit heeft gevolgen voor de scores op de risicofactoren. Voor het duiden van de hogere scores moet hier rekening mee worden gehouden.

⁵ Het onderzoek van de GGD wordt uitgevoerd door middel van een vragenlijst bij een representatieve steekproef uit de (doelgroep)populatie. De verzamelde gegevens worden gecorrigeerd door een weging toe te passen (evenredig naar de populatieverhouding binnen de regio).

⁶ Data afkomstig van dashboard en databank [waarsstaatjegemeente.nl](http://www.waarsstaatjegemeente.nl)

⁷ Zoals het Risicotaxatie-instrument Huiselijk Geweld (RiHG) en het Licht Instrument Risicotaxatie Kindveiligheid (LIRIK).

Coronamaatregelen en de risicoanalyse

Er kan niet direct gesteld worden dat er door hogere scores meer sprake is van of kans is op huiselijk geweld. Maar op basis van deze risicoanalyse en de mogelijke negatieve impact van de verschillende coronamaatregelen kun je theoretisch een sterker stijging van de onveiligheid voor de gemeente Arnhem verwachten ten opzichte van de regio Gelderland-Midden. Dit zou dan zijn weerslag kunnen krijgen in een relatief sterkere stijging van het aantal adviezen en meldingen bij onder meer Veilig Thuis.

Risicogestuurde aanpak

Tabel 2.1 kan daarbij ook als hulpmiddel dienen om prioriteiten in de (preventieve) aanpak gericht op het verminderen en voorkomen van risicofactoren te stellen. Dit draagt bij aan een meer risicogestuurde aanpak. Door inzicht te verkrijgen in welke risico's op huiselijk geweld in grotere mate aanwezig zijn in de gemeente kan in de aanpak gestuurd worden op het voorkomen en bestrijden van deze risico's. Voor Arnhem geldt bijvoorbeeld dat meer ingezet zou kunnen worden op eenzaamheidsbestrijding om sociale isolatie te beperken en op armoedebestrijding om de scores op de risicofactoren omtrent inkomen en bijstand te verlagen. Deze factoren kunnen in coronatijd extra aan de orde zijn. Isolatie kan voor zowel gezinnen (thuiswerken, quarantaine, avondklok) als voor oudere (minder bezoek thuis en in instellingen) leiden tot meer eenzaamheid. Ook komt hulpverlening minder over de vloer bij gezinnen thuis. Door hier zowel in overkoepelend beleid als in de aansturing van de uitvoering aandacht aan te besteden kunnen de risico's aangepakt en beperkt worden. Wel is belangrijk te onthouden dat bij huiselijk geweld vaak sprake is van een combinatie van risicofactoren. In de aanpak dient voldoende aandacht te zijn voor de verschillende risicofactoren op verschillende leefdoelgebieden en de mogelijke combinaties van risicofactoren bij gezinnen. Het inzetten op de bestrijding van een enkele risicofactor zal daarom niet leiden tot een directe, zichtbare afname van huiselijk geweld.

Kader 2 **Suggesties voor vervolg**

De bevindingen van deze analyse leiden tot enkele suggesties voor vervolgonderzoek om meer inzicht te krijgen in de aanwezigheid van risicofactoren in de gemeente Arnhem. Allereerst kan het interessant zijn de scores op risicofactoren van de gemeente Arnhem te vergelijken met scores op risicofactoren van vergelijkbare gemeenten in grootte en sociaal-demografische kenmerken. Een dergelijke vergelijking zorgt ervoor dat er gecorrigeerd wordt op de effecten door sociaal-demografische verschillen. Zo ontstaat er meer inzicht in eventuele afwijkende scores voor de gemeente Arnhem. Deze vergelijking kan dus meer inzicht geven in de 'ernst' van risicofactoren in de gemeente, wat aanleiding kan geven voor prioritering in de preventieve aanpak HGKM. Een andere suggestie is het betrekken van andere risicofactoren, bijvoorbeeld gelieerd aan opvoedproblematiek of de ouder-kindrelatie. Informatie over deze risicofactoren ontbreekt in de GGD-cijfers, maar kan wel interessant zijn om mee te nemen, vooral in het kader van kindermishandeling.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

HGKM-problematiek in beeld

3

3 HGKM-problematiek in beeld

3.1 Beschrijvende analyse

De beschrijvende analyse geeft een beeld van de aard en omvang van de problematiek van huiselijk geweld in Arnhem in 2020, zoals verkregen vanuit de data van drie organisaties op het gebied van HGKM: Veilig Thuis (VT), het Veiligheidshuis en Moviera. Deze cijfers gaan over alle kwartalen van 2020 en geven een beeld van de problematiek die in beeld is. Deze cijfers geven echter geen volledig beeld van de HGKM-problematiek. Daarbij dienen de cijfers van deze organisaties niet samen te worden genomen, maar apart gezien te worden, omdat dezelfde casussen bij verschillende organisaties (tegelijk) in beeld kunnen zijn.

Veilig Thuis

Figuur 3.1 HGKM in beeld bij Veilig Thuis, gemeente Arnhem in 2020^{8,9}

1.369 geregistreerde adviezen gegeven door Veilig Thuis.
1.062 meldingen binnengekomen bij Veilig Thuis.
1.009 mensen die een melding hebben gedaan bij Veilig Thuis.

Moviera

Figuur 3.2 HGKM in beeld bij Moviera in 2020

Gemeente Arnhem:
309 aanmeldingen van casussen bij Moviera.

Regio Gelderland-midden:
504 aanmeldingen van casussen bij Moviera.
 Bij **223** aanmeldingen is er een hulpaanbod gedaan.
 Bij **204** aanmeldingen is er informatie en advies gegeven.
 Bij **77** aanmeldingen is er doorverwezen naar andere ketenpartners.
612 ambulante cliënten in de hele regio Gelderland-Midden.
107 cliënten in de opvang, waarvan **47** cliënten op een crisisbed, **26** cliënten op een noodbed en **34** cliënten die doorstromen naar vervolgovang.

Veiligheidshuis

Figuur 3.3 HGKM in beeld bij het Veiligheidshuis in 2020¹⁰

27 MDO-casussen die behandeld zijn bij het Veiligheidshuis voor Arnhem en **55** in de gehele regio Gelderland-Midden inclusief Arnhem.
8 MDA++-casussen die behandeld zijn bij het Veiligheidshuis en **16** in de gehele regio Gelderland-Midden inclusief Arnhem.

⁸ Advies: in een telefoongesprek wordt doorgenomen wat er door de adviesvrager waargenomen wordt en waar twijfels of vermoedens over bestaan. Vervolgens wordt besproken welke mogelijkheden er zijn om vanuit de organisatie iets te doen en hoe om te gaan met de situatie. Melding: Veilig Thuis start een onderzoek naar de vermoedelijke mishandelingssituatie. Daarbij worden gegevens over het kind en het gezin verzameld die duidelijk moeten maken of er sprake is van mishandeling en de problemen die spelen.

⁹ Het is mogelijk dat meerdere melders één casus hebben aangemeld of dat dezelfde melders meerdere malen dezelfde casus hebben gemeld. Hierdoor bestaat er een discrepantie tussen het aantal meldingen en het aantal melders.

¹⁰ Een Multi Disciplinair Overleg (MDO) is een overleg tussen lokale en regionale ketenpartners waar een casus wordt besproken, het doel is om de eigen expertise en perspectief in te zetten om samen te komen tot een effectieve aanpak die leidt tot minder recidive en een verbeterde ontwikkeling en veiligheid van de betrokkenen bij de casus. Een Multi Disciplinaire Aanpak++ is het inzetten van specialisten bij complexe en langdurige casussen van HGKM. Het is intersectoraal (+), dus met de samenwerking van de hulpverleningsketen, de veiligheidsketen en de medische keten. Verder is er ook inzet van specialistische hulp (+).

3.2 Analyse cijfers Veilig Thuis

Om zicht te krijgen op de HGKM-problematiek die in beeld is en mogelijke veranderingen in die problematiek tijdens de coronacrisis, hebben we onder andere een analyse uitgevoerd van VT-data en de data van Moviera. In deze paragraaf beschrijven we de resultaten van de analyse van de VT-data. Voor de analyse hebben we data over de gemeente Arnhem en de regio Gelderland-Midden gebruikt. Daarnaast hebben we, daar waar mogelijk, een vergelijking op regiogemiddelden gemaakt tussen de regio Gelderland-Midden en de regio's Noord- en Oost-Gelderland en Gelderland-Zuid. Voor deze regio's hebben we niet alle data die we voor Gelderland-Midden hebben. Een overzicht van de beschikbare VT-data per regio is opgenomen in de bijlage (tabel B1.2).

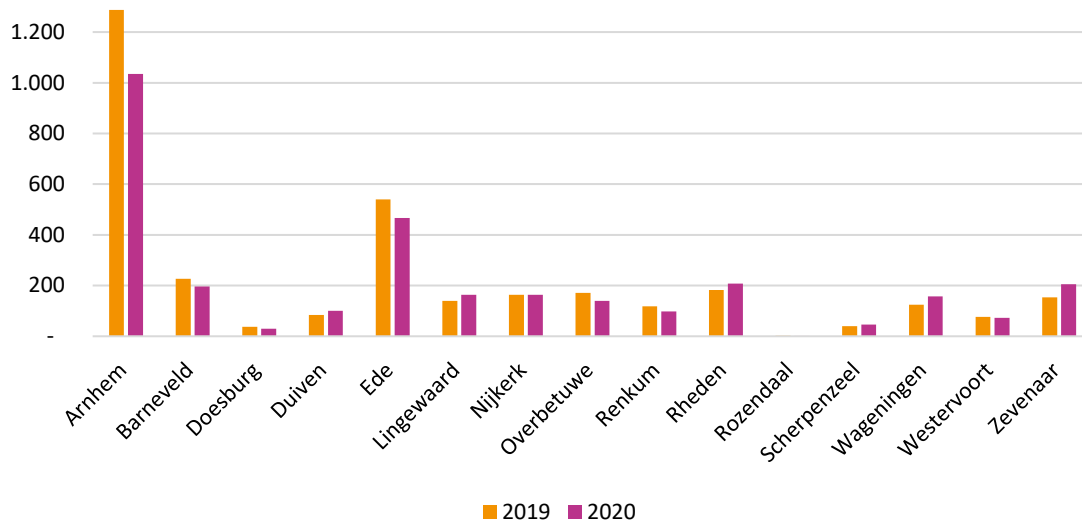
VT-adviezen

- In de gemeente Arnhem is het aantal adviezen in 2020 met elf procent gedaald ten opzichte van 2019.
- Gedurende 2020 neemt het aantal adviezen in de gemeente Arnhem langzaam weer toe. Met name in het vierde kwartaal neemt het aantal adviezen fors toe (van 376 in Q3 naar 504 in Q4).
- In de gehele regio Gelderland-Midden was sprake van een daling van het aantal adviezen met acht procent. Regionaal zien we de forse stijging tussen Q3 en Q4 niet.
- In zes gemeenten (Duiven, Lingewaard, Rheden, Scherpenzeel, Wageningen, Zevenaar) steeg in 2020 het aantal adviezen ten opzichte van 2019.
- Het aantal adviezen in de regio Noord- en Oost-Gelderland (NOG) is in 2020 gelijk gebleven ten opzichte van 2019. Het aantal adviezen in de regio Gelderland-Zuid (GZ)¹¹ is daarentegen in 2020 met bijna twee derde toegenomen ten opzichte van 2019.

Over het geheel genomen zien we dus een daling ten opzichte van 2019, maar gedurende 2020 neemt het aantal adviezen in de gemeente Arnhem weer toe. In de regio geldt een vergelijkbaar beeld, maar in Arnhem is de daling sterker. In de andere regio's is geen sprake van een daling van het aantal adviezen: in Noord- en Oost-Gelderland is het aantal ongeveer gelijk aan 2019 en in Gelderland-Zuid is het aantal adviezen toegenomen ten opzichte van 2019. Het beeld in Arnhem wijkt af van zowel het beeld in de eigen regio als in de andere twee regio's. Dat het aantal adviezen in de loop van 2020 weer wat toeneemt kan een uiting zijn van de reguliere fluctuaties, die we vaker terugzien in de jaarregistraties (al zien we dit verloop van het aantal adviezen niet in 2019). Of de daling te verklaren is door een afwijkende stijging in 2019 (na het ingaan van de aangepaste meldcode) is lastig te staven door het afwijkende beeld van Arnhem in de eigen regio en de andere twee regio's. De daling kan er ook op duiden dat VT in Arnhem minder benaderd of gevonden wordt voor hun adviesfunctie.

¹¹ Hierbij is enkel gekeken naar adviezen geregistreerd vanuit de gemeenten behorende bij de regio Gelderland-Zuid. Adviesvragen uit de categorie 'overige/andere gemeenten' zijn achterwege gelaten. Dit zodat de gebruikte cijfers vergelijkbaar zijn met de cijfers van de regio's Gelderland-Midden en Noord- en Oost-Gelderland. Voor deze regio's is namelijk geen categorie 'overige/andere gemeenten' waar meldingen vandaan kunnen komen beschikbaar in dit onderzoek.

Figuur 3.4 Adviezen per gemeente in de regio Gelderland-Midden in 2019 en 2020

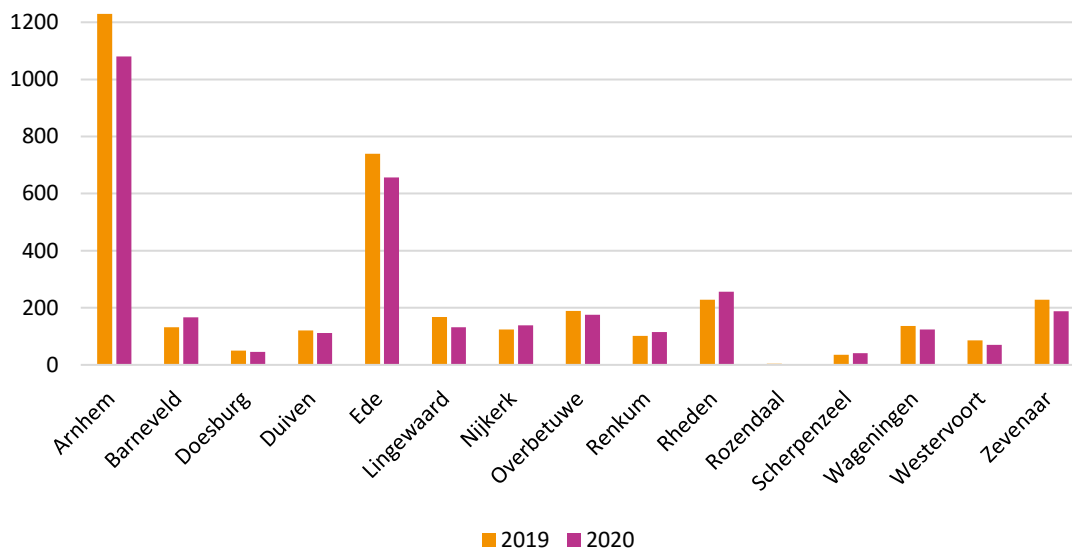
Bron: cijfers Veilig Thuis Gelderland-Midden.

VT-meldingen

- Het aantal meldingen daalde in 2020 (t.o.v. 2019) met twaalf procent in de gemeente Arnhem.
- Er is sprake van een doorzettende daling gedurende 2020. Wel zien we dat deze daling al was ingezet voor de coronamaatregelen (vanaf het vierde kwartaal van 2019).
- In de regio Gelderland-Midden daalde het aantal meldingen met acht procent.
- In vijf gemeenten (Barneveld, Nijkerk, Renkum, Rheden, Scherpenzeel) steeg het aantal meldingen in 2020.
- In 2020 is sprake van een wisselende beweging van het aantal meldingen in de regio Gelderland-Midden. In de meeste gemeenten is het aantal meldingen in het tweede kwartaal het grootst.
- Het aantal meldingen in de regio Noord- en Oost-Gelderland is met zeven procent gedaald ten opzichte van 2019. In tegenstelling tot de daling van het aantal meldingen in Gelderland-Midden en Noord- en Oost-Gelderland is het aantal meldingen in de regio Gelderland-Zuid met 22 procent toegenomen ten opzichte van 2019.

Waar het aantal adviezen in Arnhem in de loop van 2020 weer wat stijgen, blijft het aantal meldingen in Arnhem al vanaf Q4 2019 dalen. Hiermee wijkt de gemeente af van de andere gemeenten in de regio Gelderland-Midden die een meer schommelend beeld laten zien, iets wat te relateren is aan de reguliere schommelingen. Wel geldt dat de regio Gelderland-Midden ondanks de mogelijke effecten van de coronamaatregelen minder meldingen kent. Dit beeld zien we ook terug in Noord- en Oost-Gelderland. In Gelderland-Zuid zien we dat het aantal meldingen is toegenomen in 2020, ten opzichte van 2019. Het is op basis van dit onderzoek niet mogelijk om te zeggen of het verschil in daling/stijging voortkomt uit een betere signaleringsfunctie van professionals/burgers, hogere meldingsbereidheid, betere monitoring/samenwerking met VT of een daadwerkelijk hogere prevalentie HGKM. Een nadere analyse van verschillen in werkwijzen tussen de regio's en een analyse op risicofactoren zou hier meer zicht op kunnen geven.

Figuur 3.5 Meldingen per gemeente in de regio Gelderland-Midden in 2019 en 2020

Bron: cijfers Veilig Thuis Gelderland-Midden.

Vergelijking met andere VT-regio's

Met de beleidsinformatie van Veilig Thuis, beschikbaar via CBS, hebben we inzicht in het aantal ontvangen meldingen per Veilig Thuisregio per halfjaar. Op basis van deze data kunnen wij iets zeggen over de landelijke trends in het aantal ontvangen meldingen bij VT. In tabel 3.1 hebben we deze cijfers op een rij gezet.

Tabel 3.1 Aantal ontvangen meldingen per Veilig Thuisregio*

Regio's	1e halfjaar 2019	2e halfjaar 2019	1e halfjaar 2020
Nederland	65075	66730	64425
Amsterdam-Amstelland	5755	5835	5925
Drenthe	1255	1305	1190
Flevoland	2830	2775	2760
Fryslân	2195	2315	1990
Gelderland-Midden	1930	1730	1700
Gelderland-Zuid	1070	1410	1410
Gooi en Vechtstreek	680	685	635
Groningen	1765	2195	2085
Haaglanden	4980	5430	5325
Hollands-Midden	3170	3235	2990
IJsselland	1265	1250	1345
Kennemerland	1800	1680	1685
Noord- en Midden-Limburg	1730	1815	1810
Noord- en Oost-Gelderland	1655	1620	1545
Noord-Brabant Midden	2175	2100	1840
Noord-Brabant Noord	1795	1905	1900
Noord-Holland Noord	2085	2320	2175
Rotterdam-Rijnmond	7375	7325	6550
Twente	1590	1680	1535
Utrecht	5710	5525	5870
West-Brabant	3030	2960	3020
Zaanstreek-Waterland	1090	1225	1115

Vervolg tabel 3.1

Regio's	1e halfjaar 2019	2e halfjaar 2019	1e halfjaar 2020
Zeeland	1070	985	820
Zuid-Holland-Zuid	1885	1820	2025
Zuid-Limburg	2290	2380	2130
Zuidoost-Brabant	2895	3230	3040

* Regio's waar sprake is van een continue dalende trend van het aantal meldingen bij VT zijn oranje gemarkeerd.
Bron: CBS beleidsinformatie Veilig Thuis 2019 en 1^e halfjaar 2020.

De cijfers wijzen uit dat er, naast in Gelderland-Midden, in vijf andere regio's sprake is van een dalende trend¹² van het aantal meldingen bij VT. Daarnaast zien we dat in dertien andere regio's het aantal meldingen in het 1^e halfjaar van 2020 is afgenomen, ten opzichte van het 2^e halfjaar van 2019. In veel regio's (n=19) is dus wel sprake van een daling van het aantal meldingen ten opzichte van het 2^e halfjaar van 2019. Het is mogelijk dat dit voortkomt uit reguliere fluctuaties van de meldingen. In slechts zes regio's constateren we een blijvende stijging van het aantal meldingen. Op basis van dit onderzoek is geen verklaring te geven voor deze verschillen in het landelijk beeld. Wel kan een analyse van de HGKM-aanpak in deze regio's inzicht verschaffen in mogelijke leerpunten die bijdragen aan (vroeg-)signalering, meldingsbereidheid en de samenwerking met VT. Mogelijk is in deze regio's extra inzet gepleegd op deze thema's.

Aard meldingen

Ook hebben we gekeken naar de aard van de meldingen die bij Veilig Thuis binnen zijn gekomen. Veilig Thuis hanteert de volgende categorieën:

1. Ontbreekt¹³
2. (Ex-)partnergeweld
3. Andere problematiek dan huiselijk geweld of kindermishandeling¹⁴
4. Geweld tegen ouders (onder de 65 jaar) door hun kinderen (tot 23 jaar)
5. Huiselijk geweld overig¹⁵
6. Kindermishandeling
7. Ouderenmishandeling (65 jaar en ouder)

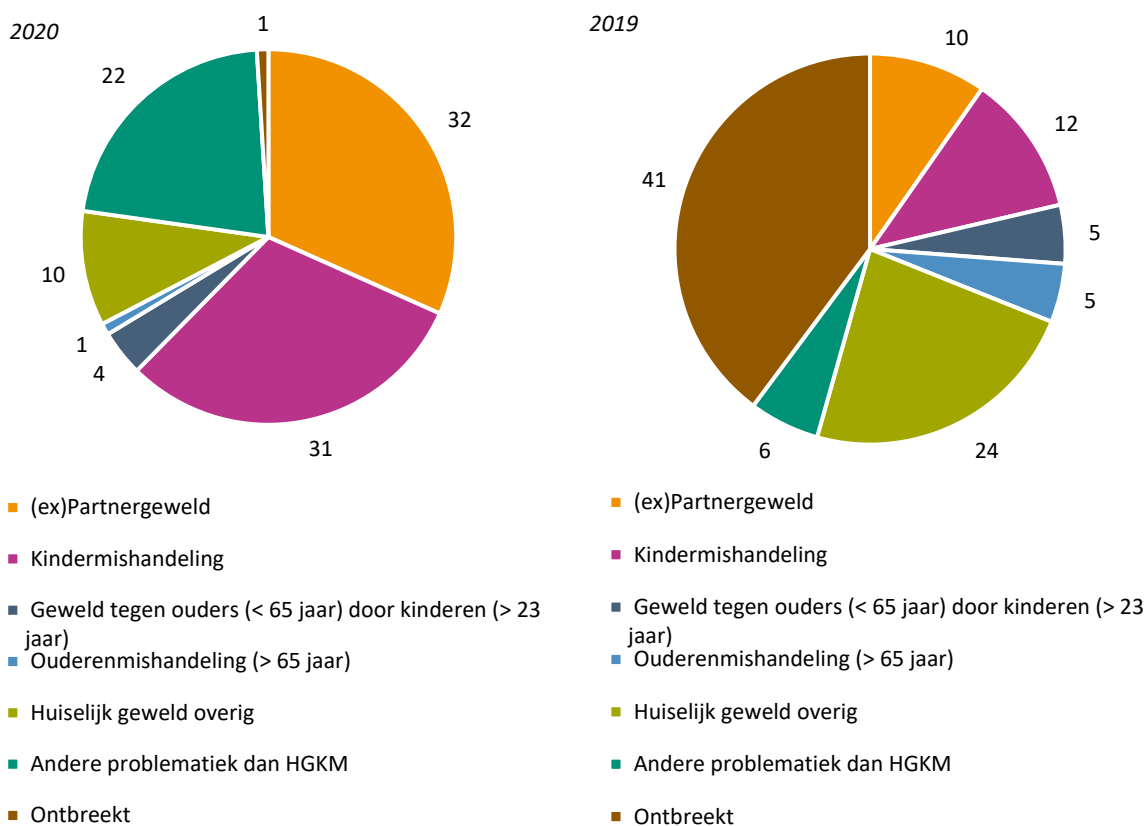
¹² Dus sinds het 1^e halfjaar 2019 wordt het aantal meldingen bij VT lager.

¹³ 'Ontbreekt' betekent dat informatie over de aard van het geweld van de melding ontbreekt in het systeem van Veilig Thuis.

¹⁴ Hierbij gaat het om andersoortige meldingen, zoals meldingen over risicojeugd.

¹⁵ Onder de categorie 'overig' vallen mogelijk andere vormen van (huiselijk) geweld, zoals seksueel of eer-gerelateerd geweld.

Figuur 3.6 Aard VT-meldingen in de gemeente Arnhem, in 2020 (links) en 2019 (rechts) (in percentages)

Bron: cijfers Veilig Thuis Gelderland-Midden.

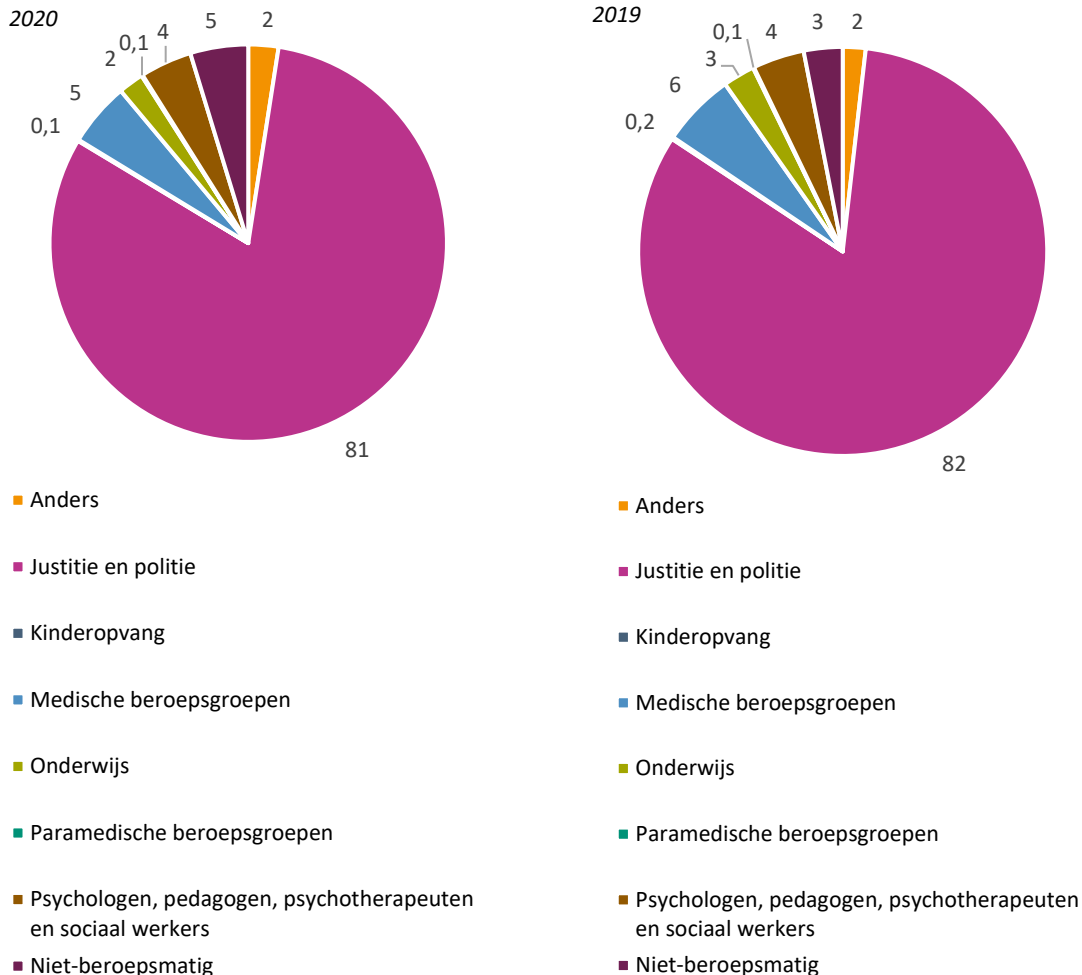
- In de gemeente Arnhem zijn de meldingen over (ex-)partnergeweld en kindermishandeling toegenomen ten opzichte van 2019.
- Meldingen over ouderenmishandeling zijn in Arnhem fors afgenomen.
- Gedurende 2020 neemt het aantal meldingen over (ex-)partnergeweld en kindermishandeling geleidelijk af, ondanks de forse stijging ten opzichte van 2019.
- In het tweede halfjaar van 2020 is het aantal meldingen in de categorie ‘huiselijk geweld overig’ in Arnhem toegenomen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2020.
- Het aantal meldingen over andere problematiek dan huiselijk geweld is ook gestegen in 2020. Dit lijkt erop te wijzen dat men gedurende de coronacrisis meer dan daarvoor voor andere problematiek Veilig Thuis benaderde.
- In de regio Gelderland-Midden bestaat een vergelijkbaar beeld als voor de gemeente Arnhem.
- In de regio Noord- en Oost-Gelderland (NOG) zijn kindermishandeling en (ex-)partnergeweld eveneens de meest voorkomende vormen in 2020. Het aandeel meldingen over ouderenmishandeling is relatief het kleinst, en gelijk gebleven tussen 2019 en 2020. In tegenstelling tot de regio Gelderland-Midden zien we in NOG dat het aandeel meldingen over andere problematiek dan huiselijk geweld afneemt ten opzichte van 2019.¹⁶

Het aantal meldingen over (ex-)partnergeweld en kindermishandeling is in de gemeente Arnhem fors gestegen ten opzichte van 2019. Deze stijging kan mogelijk ook voortkomen uit andere vormen van registratie bij VT. We zien namelijk een forse daling van het aantal meldingen waarvoor de aard ontbreekt (en de categorie ‘overig’ is eveneens gedaald). Het aantal meldingen over ouderenmishandeling is fors gedaald ten opzichte van 2019. Deze vorm komt maar weinig in beeld.

¹⁶ Data over de aard van de meldingen in de regio Gelderland-Zuid ontbreekt en is dus niet meegenomen in de analyses.

Melders

Figuur 3.7 Melders bij Veilig Thuis in de gemeente Arnhem, in 2020 (links) en 2019 (rechts) (in percentages)*

* De categorie 'anders' betreft melders vanuit andere beroepsgroepen.

Bron: cijfers Veilig Thuis Gelderland-Midden.

Beroepsmatige melders

- Van de beroepsmatige melders blijven justitie en politie de belangrijkste (meldcode-plichtige) melders. Wel is het absolute aantal meldingen van justitie en politie gedaald van 1049 in 2019 naar 827 in 2020.
- Het aandeel medische beroepsgroepen is licht afgenomen ten opzichte van 2019. In absolute aantallen komt dat neer op een daling van 74 meldingen in 2019 naar 53 meldingen in 2020. Gedurende 2020 neemt het aantal meldingen van medische beroepsgroepen weer toe.
- In het tweede kwartaal van 2020 zien we een dip in het aantal meldingen vanuit het onderwijs. Dit is mogelijk te linken aan de sluiting en heropening van de scholen in het tweede kwartaal. In april had het onderwijs door de sluiting minder zicht op kinderen en mogelijke HGKM-situaties. Het heropenen van de scholen in mei vereiste meer aandacht van leraren voor het goed inrichten en opzetten van het (coronaproef) onderwijs. Bovendien was er in mei nog sprake van aangepaste tijden en dagen waardoor kinderen nog steeds niet volledig op school aanwezig waren. Hierdoor was mogelijk onopzettelijk minder oog voor mogelijke signalen. Deze beide situaties hebben mogelijk geleid tot minder signalering vanuit het onderwijs in het tweede kwartaal.
- Het aantal meldingen van psychologen, pedagogen, psychotherapeuten en sociaal werkers was juist het hoogst in het tweede kwartaal en neemt vervolgens weer af.
- In de regio Gelderland-Midden bestaat een vergelijkbaar beeld als in de gemeente Arnhem.

Niet-beroepsmatige melders

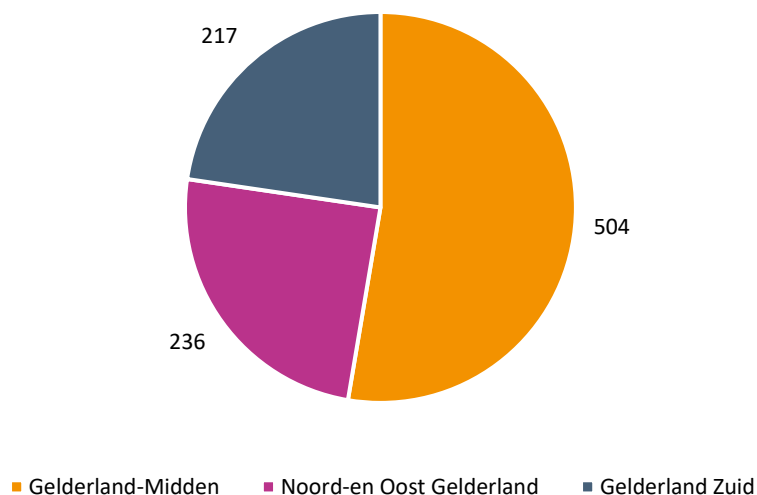
- Het aandeel niet-beroepsmatige melders neemt in 2020 in de gemeente Arnhem toe. Gemiddeld kwam 5 procent van de meldingen van een niet-beroepsmatige melder (ten opzichte van 3 procent in 2019). In absolute getallen gaat het om een stijging van 39 niet-beroepsmatige melders in 2019 naar 48 in 2020
- In de regio Noord- en Oost-Gelderland is het aandeel niet-beroepsmatige melders een stuk hoger, namelijk dertien procent in 2020. Dat aandeel is ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van 2019. Van de beroepsmatige melders in deze regio zijn politie en justitie de belangrijkste melders.¹⁷

Niet-beroepsmatige melders zijn een groter aandeel van de melders gaan vormen in Arnhem en de regio Gelderland-Midden. In de regio Noord- en Oost-Gelderland is het aandeel niet-beroepsmatige melders fors hoger dan in Gelderland-Midden. Ook landelijk is het aandeel niet-beroepsmatige melders groter. Beleidsinformatie over Veilig Thuis (beschikbaar via het CBS¹⁸) laat zien dat in het tweede halfjaar van 2019 en het eerste halfjaar van 2020 gemiddeld tien procent van de meldingen van niet-beroepsmatige melders afkomstig is. Dus ondanks de stijging van het aandeel niet-beroepsmatige melders ligt dit aandeel fors lager dan in de regio Noord- en Oost-Gelderland en wat we landelijk zien. Data over de melders in Gelderland-Zuid ontbreekt in dit onderzoek, maar gezien het hoge aantal meldingen in die regio zou het van toegevoegde waarde zijn om de aard van de melders in Gelderland-Zuid onder de loep te nemen om na te gaan waar mogelijk op ingezet kan worden in de regio Gelderland-Midden. Onder de beroepsmatige melders zien we enkele verschuivingen in 2020 in het aandeel dat beroepsgroepen hebben. Het beeld in de gemeente Arnhem is vergelijkbaar met andere gemeenten in de regio Gelderland-Midden.

3.3 Analyse cijfers Moviera

Aanmeldingen

Figuur 3.8 Aantal aanmeldingen Moviera bij de regio's Gelderland-Midden, Gelderland-Zuid en Noord- en Oost-Gelderland, in 2020 (absolute aantallen)

Bron: cijfers Moviera Gelderland-Midden, Noord- en Oost-Gelderland en Gelderland-Zuid 2019 en 2020.

- Van de drie werkgebieden van Moviera in Gelderland kent Gelderland-Midden in 2020 het grootste aantal aanmeldingen.

¹⁷ Data over de melders in de regio Gelderland-Zuid ontbreekt en is dus niet meegenomen in de analyses.

¹⁸ Bron: beleidsinformatie Veilig Thuis 2^e halfjaar 2019 en beleidsinformatie Veilig Thuis 1^e halfjaar 2020.

- In de gemeente Arnhem is het aantal aanmeldingen in 2020 met 18 procent gestegen ten opzichte van 2019 (van 262 aanmeldingen in 2019 naar 309 aanmeldingen in 2020). Gedurende 2020 is er in de gemeente Arnhem sprake van een stabiele stijging over de kwartalen. In de hele regio Gelderland-Midden is er een stijging van elf procent (van 455 aanmeldingen in 2019 naar 504 aanmelding in 2020). De stijging in de hele regio Gelderland-Midden kent een licht schommelend beeld.
- Het aantal aanmeldingen in de regio Noord- en Oost-Gelderland is bijna stabiel gebleven met een minimale stijging van één procent. Het aantal aanmeldingen in Gelderland-Zuid is iets meer gestegen, namelijk met vijf procent ten opzichte van 2019. Beide regio's laten gedurende 2020 een vrij stabiel beeld van de stijging zien over de kwartalen. In deze regio's zien we dat het gemiddelde voor de grote steden Apeldoorn en Nijmegen ook hoger ligt dan het regiogemiddelde. Zo kent Apeldoorn een stijging van zestien procent ten opzichte van 2019 en kent Nijmegen een stijging van dertien procent ten opzichte van 2019 in het aantal aanmeldingen bij Moviera.

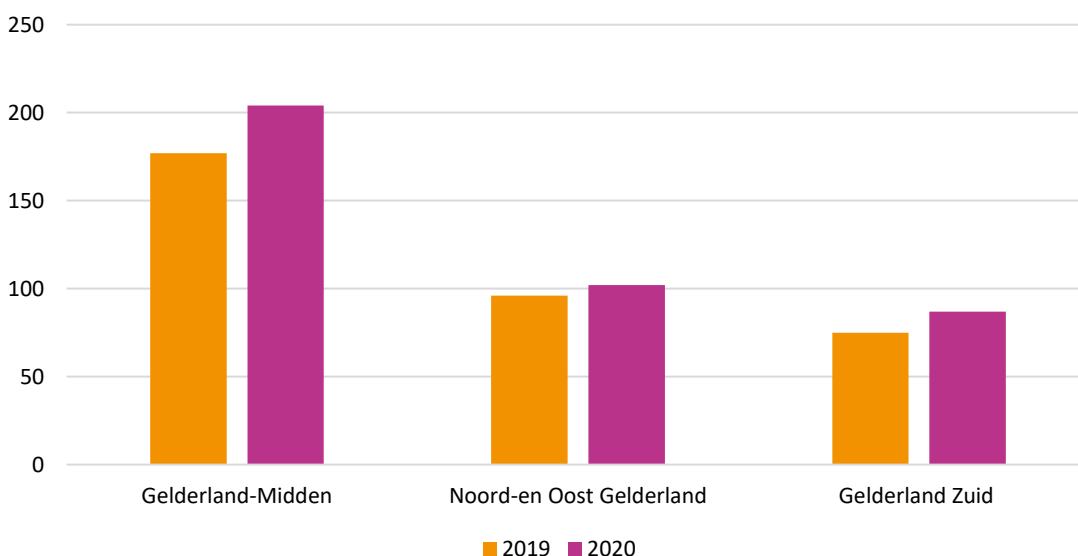
In de gemeente Arnhem is er sprake van een stijging van het aantal aanmeldingen bij Moviera. Deze stijging is groter dan het regiogemiddelde. Hiermee volgen de cijfers van Moviera de hypothesen op basis van onderzoek en de risicoanalyse. Dat de aantallen ook sterker stijgen dan de gemiddelden van de regio's Gelderland-Zuid en Noord- en Oost-Gelderland is op basis van deze cijfermatige analyse niet goed te verklaren. We zien dat de grote steden in deze twee regio's ook een grotere stijging kennen in het aantal aanmeldingen dan de regiogemiddelden. Dit zal samenhangen met de omvang van de steden en de sociaal-demografische kenmerken van deze steden, die net als voor Arnhem meer afwijken van de 'regionale norm' (zie ook hoofdstuk 2, risicoanalyse).

Opvolgen van aanmeldingen¹⁹

Nadat een casus bij Moviera is aangemeld kan er op drie verschillende manieren opvolging plaatsvinden: het geven van informatie en advies, het bieden van hun reguliere hulpaanbod²⁰ of een doorverwijzing naar andere ketenpartners.

Het geven van informatie en advies

Figuur 3.9 Opvolging: geven van informatie en advies in de regio's, in 2019 en 2020 (absolute getallen)

Bron: cijfers Moviera Gelderland-Midden, Noord- en Oost-Gelderland en Gelderland-Zuid 2019 en 2020.

- In Gelderland-Midden is het geven van informatie en advies in 2020 gestegen met vijftien procent ten opzichte van 2019 (van 177 informatie en advies opvolgingen in 2019 naar 204 maal in 2020).

¹⁹ Voor de beschrijving van de opvolging van de aanmeldingen zijn alleen cijfers beschikbaar op het niveau van de drie regio's. Er is geen data beschikbaar specifiek op het niveau van de gemeente Arnhem, uitspraken op dat niveau zijn dus niet mogelijk.

²⁰ Onder het reguliere hulpaanbod wordt de hulp verstaan die cliënten op een opvanglocatie van Moviera ontvangen.

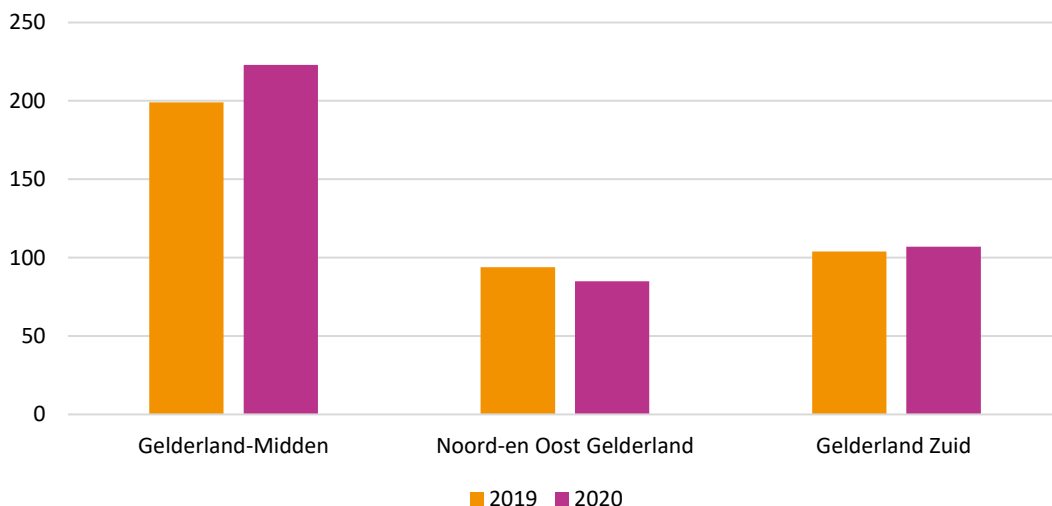
Kijken we naar het beeld over de kwartalen, dan zien we in de eerste drie kwartalen een stabiele stijging, maar in Q4 een dip in het aantal keer opvolgen met het geven van informatie en advies.

- De regio Gelderland-Zuid kent een vergelijkbare stijging in 2020 van zestien procent ten opzichte van 2019. Het verloop over de kwartalen kent Gelderland-Zuid een iets ander patroon: van Q1-3 zijn de aantallen vrij stabiel met in het laatste kwartaal een duidelijke piek. In de regio Noord- en Oost-Gelderland is er een minder sterke stijging geweest van zes procent. Gedurende 2020 is er in deze regio sprake van een stabiele stijging.

De stijging in het geven van informatie en advies zien we in 2020 voor alle drie de regio's. De omvang van de stijging is voor de regio's Gelderland-Midden en Gelderland-Zuid vergelijkbaar. De regio Noord- en Oost-Gelderland kent een minder sterke stijging. Het beeld over de kwartalen van 2020 is wisselend voor de regio's en daarmee is het lastig een verband te leggen met de verschillende periodes van de coronamaatregelen. De cijfers kunnen daarmee ook een uiting zijn van de reguliere fluctuaties.

Het reguliere hulpaanbod van Moviera

Figuur 3.10 Opvolging: het reguliere hulpaanbod in de regio's, in 2019 en 2020 (absolute getallen)

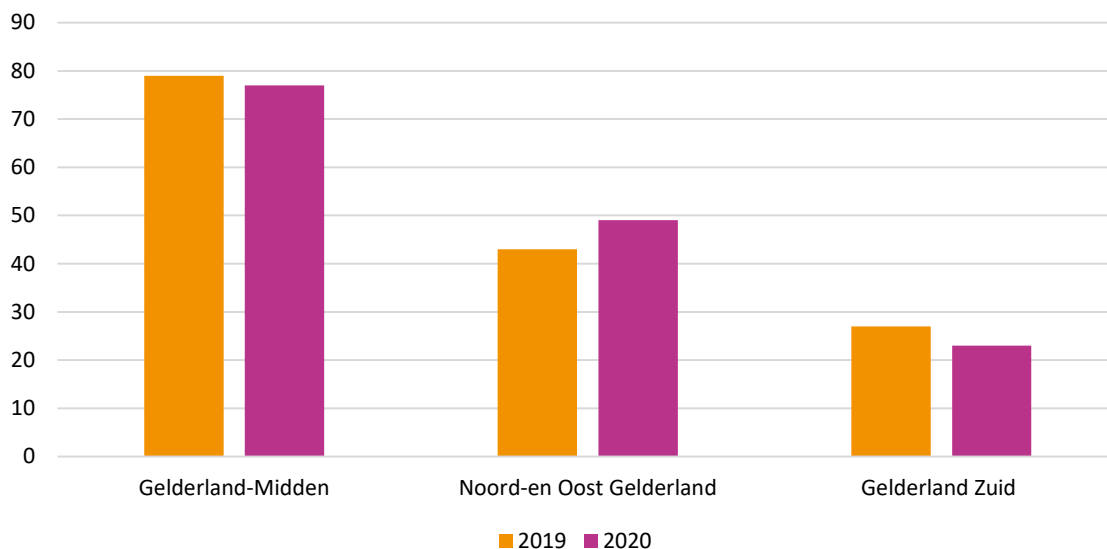
Bron: cijfers Moviera Gelderland-Midden, Noord- en Oost-Gelderland en Gelderland-Zuid 2019 en 2020.

- In Gelderland-Midden is opvolging van een aanmelding met regulier hulpaanbod in 2020 gestegen met twaalf procent ten opzichte van 2019. In exacte getallen zien we 199 keer opvolging met hulpaanbod in 2019 en 223 keer in 2020. Gedurende 2020 zien we in Q2-3 een dal en een duidelijke piek in Q4.
- Opvolging met hulpaanbod kent ook in de regio Gelderland-Zuid in 2020 een stijging, maar een duidelijk kleinere stijging van drie procent ten opzichte van 2019. Gedurende het jaar 2020 zien we een schommelend beeld van meer en minder opvolging met regulier hulpaanbod over de kwartalen. Voor Noord- en Oost-Gelderland zien we een ander beeld, namelijk een daling in 2020 van tien procent ten opzichte van 2019. Gedurende het jaar 2020 zien we schommelingen in de aantallen met een dip in Q3.

De stijging in opvolging met regulier hulpaanbod is sterker in Gelderland-Midden dan in Gelderland-Zuid. In Noord- en Oost-Gelderland zien we daarentegen een daling van het aantal opvolgingen in de vorm van regulier hulpaanbod. Het beeld over de kwartalen van 2020 is wisselend voor de regio's en daarmee is het moeilijk om een verband te leggen met de verschillende periodes van de coronamaatregelen. De cijfers kunnen daarmee ook een uiting zijn van de reguliere fluctuaties.

Doorverwijzingen naar ketenpartners

Figuur 3.11 Opvolging: doorverwijzing naar ketenpartners in de regio's, in 2019 en 2020 (absolute getallen)

Bron: cijfers Moviera Gelderland-Midden, Noord- en Oost-Gelderland en Gelderland-Zuid 2019 en 2020.

- Het aantal casussen dat in Gelderland-Midden door Moviera is doorverwezen naar partnerorganisaties is behoorlijk stabiel met in 2020 een lichte daling van drie procent ten opzichte van 2019. Er waren 79 doorverwijzingen in 2019 en 77 doorverwijzingen in 2020. Het beeld van 2020 over de kwartalen is schommelend: van Q1-Q3 is er sprake van een stijging en in Q4 zien we een dal.
- In Gelderland-Zuid vond een sterkere daling plaats van vijftien procent ten opzichte van 2019. Dit beeld is stabiel dalend over de kwartalen heen. Het beeld in Noord- en Oost-Gelderland kent daarentegen voor 2020 een stijging van veertien procent ten opzichte van 2019. Over heel 2020 kent Noord- en Oost-Gelderland sterkere schommelingen dan de andere regio's, met name in Q3 en Q4 vindt die stijging plaats.

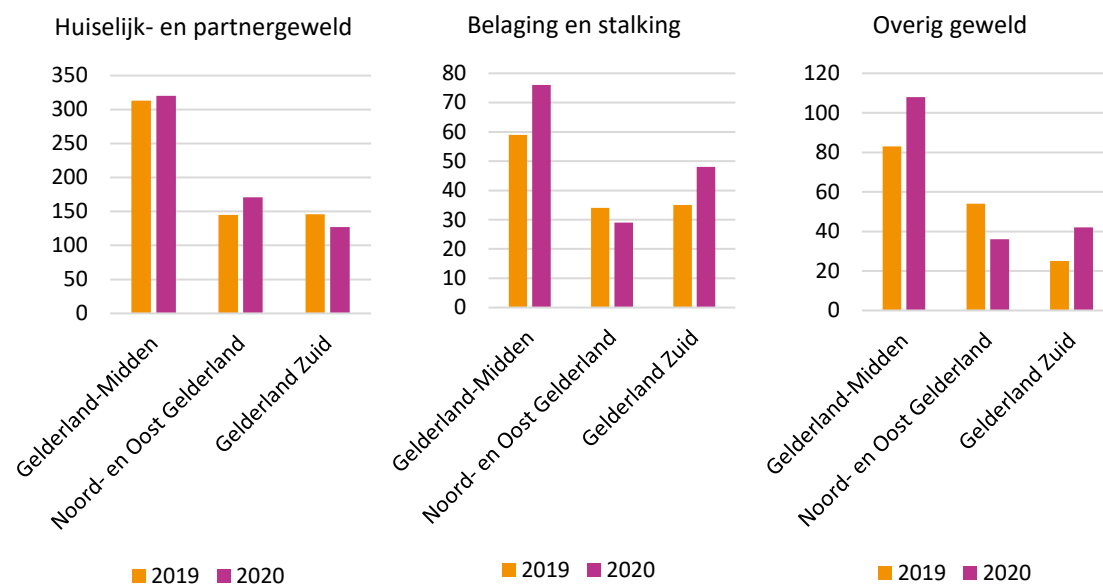
We zien een relatief stabiel beeld voor het aantal doorverwijzingen in de regio Gelderland-Midden, met een licht dal in Q4 (waar opvolgen met eigen hulpaanbod juist stijgt). De andere regio's kennen een wisselend beeld. In de regio Gelderland-Zuid is er sprake van een sterkere daling en in Noord- en Oost-Gelderland is er sprake van een stijging. Op basis van deze cijferanalyse kunnen wij geen (corona-)conclusies verbinden aan dit wisselende beeld over de regio's en is het heel goed mogelijk dat dit voorkomt uit reguliere fluctuaties in het type aangemelde casussen (we zien bijvoorbeeld in 2019 ook fluctuaties in het aantal doorverwijzingen).

Kijken we naar het algemene beeld van de opvolging van de aanmeldingen door Moviera dan zien we voor de regio Gelderland-Midden in 2020 een stijging voor zowel het geven van informatie en advies als het bieden van de reguliere hulp en slechts een lichte daling van het aantal doorverwijzingen naar ketenpartners ten opzichte van 2019. Waar gedurende 2020 het aantal aanmeldingen toeneemt zien we dat er in Q4 meer eigen hulpaanbod wordt ingezet dan doorverwijzingen in de keten. Mogelijk is dit te linken aan een stijging van de onveiligheid door de 2^e lockdown (die inging per september en in december werd versterkt met de sluiting van de scholen), maar het kunnen ook reguliere fluctuaties zijn. Een vergelijkbaar beeld zien we ook voor de regio Gelderland-Zuid. Opvolging in de regio Noord- en Oost-Gelderland kent ook een toename in het aantal informatie en adviezen, maar kenmerkt zich door een grotere stijging in het aantal doorverwijzingen en een daling in het aantal cases dat opgevolgd wordt met het reguliere aanbod. De cijfers laten voor alle drie de regio's zien dat het type opvolging over de kwartalen heen schommelt.

Aard meldingen²¹

Bij de verdeling naar aard van het geweld van de aangemelde casussen maakt Moviera een onderscheid tussen drie categorieën, deze zijn ‘huiselijk geweld en partnergeweld’, ‘belaging en stalking’ en ‘overig geweld’.²²

Figuur 3.12 Aard van de meldingen in de regio’s, in 2019 en 2020 (absolute getallen)

Bron: cijfers Moviera Gelderland-Midden, Noord- en Oost-Gelderland en Gelderland-Zuid 2019 en 2020.

Huiselijk- en (ex) partnergeweld

- Huiselijk- en partnergeweld komt qua aard het meeste voor in de aanmeldingen bij Moviera. Dit geldt voor alle drie de regio’s.
- Gelderland-Midden kent in 2020 een minieme stijging van twee procent voor huiselijk geweld en (ex-)partnergeweld ten opzichte van 2019. In exacte getallen zien wij een stijging van 313 in 2019 naar 320 in 2020. Het beeld over de kwartalen van 2020 is een vrij stabiele stijging.
- Voor Noord- en Oost-Gelderland zien we een stijging van achttien procent (van 145 naar 171) voor huiselijk geweld en (ex-) partnergeweld ten opzichte van 2019. Gedurende 2020 is er sprake van een schommelend beeld in toe- en afnames over de kwartalen. Voor de regio Gelderland-Zuid zien we een ander beeld, daar is er sprake van een daling van huiselijk geweld (13%). In exacte aantallen daalt het van 146 naar 127 in 2020. Hoewel de aantallen voor heel 2020 lager liggen dan 2019 is er een schommelend beeld over de eerste drie kwartalen, maar een duidelijke piek in Q4.

Belaging en stalking²³

- In 2020 is in Gelderland-Midden de omvang van belaging en stalking gestegen met 29 procent ten opzichte van 2019. De omvang is gestegen van 59 in 2019 naar 76 in 2020. De stijging is het sterkste in Q1 en wordt stabiel in de loop van 2020.
- Gelderland-Zuid is het aantal gevallen van belaging en stalking gestegen met 37 procent (van 35 naar 48 in 2020). Het beeld over de kwartalen kenmerkt zich door een grote stijging in Q1 (ten opzichte van Q4 in 2019) waarna de stijging afzwakt tot Q3 en vervolgens weer stijgt in Q4. Regio Noord- en

²¹ Voor de aard van het geweld (en ook voor de beschrijving van het aantal ambulante cliënten) beperken we ons tot de regio’s Gelderland-Midden, Noord- en Oost-Gelderland en Gelderland-Zuid als geheel, specifieke gemeentecijfers zijn niet beschikbaar.

²² Onder overig geweld vallen alle andere geweldssoorten (geen HGKM), zoals eer-gerelateerd geweld en mensenhandel.

²³ Door de relatief lagere aantallen hebben veranderingen in het aantal een sterkere procentuele stijging.

Oost-Gelderland kent een andere ontwikkeling met een daling van vijftien procent. In exacte aantallen zien we 34 gevallen in 2019 naar 29 gevallen in 2020. Het beeld over de kwartalen is er een van een stabiele daling.

De omvang van stalking en belaging bij de aanmeldingen van Moviera in Gelderland-Midden stijgen. Dit kan te verklaren zijn vanuit de reguliere fluctuaties, maar het is ook goed mogelijk dat de prevalentie toeneemt of dat de stijging samenhangt met meer kennis en bewustzijn en dus betere signalering van problematiek met deze aard. In de andere regio's bestaat een wisselend beeld, en we zien dat deze ontwikkeling (daling c.q. stijging) al in 2019 was ingezet. Dit maakt het niet waarschijnlijk om hier te spreken van een corona-effect.

Overig geweld²⁴

- Voor de categorie 'overig geweld' zien we in 2020 in Gelderland-Midden een stijging van dertig procent ten opzichte van 2019 (van 83 in 2019 naar 108 in 2020). Het beeld over het jaar is voor het eerste halfjaar stabiel, maar daarna vindt er zowel een daling als een stijging plaats.
- In Noord- en Oost-Gelderland daalt het aantal aanmeldingen van overig geweld met 33 procent. In 2019 staan 54 gevallen geregistreerd, in 2020 zijn dat er 36. Over de kwartalen schommelen de aantallen. Gelderland-Zuid kent een grote stijging van 68 procent (25 in 2019 en 42 in 2020). Het aantal gevallen van overig geweld stijgt stabiel over de kwartalen met een lichte dip in Q3.

In Gelderland-Midden heeft, net als in de andere twee regio's, huiselijk geweld en (ex-)partnergeweld het grootste aandeel in de aanmeldingen, dit was ook zo in 2019. In de regio zien we voor zowel belaging/stalking als overig geweld een relatief sterkere stijging dan voor huiselijk geweld- en (ex)partnergeweld. Verder zien we een wisselend beeld tussen de regio's, zowel tussen als binnen de categorieën. Omdat de categorisering van de aard van de aanmeldingen verschilt tussen VT en Moviera is het helaas niet goed mogelijk om deze met elkaar te vergelijken.

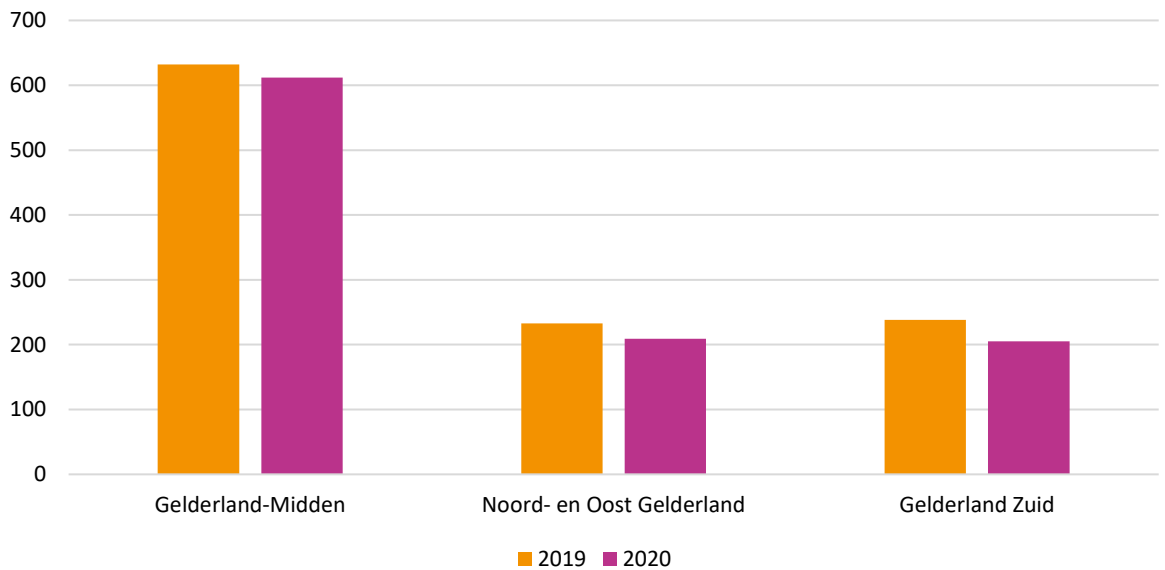
We zien veranderingen in de aard van geweld, maar deze zijn niet in alle regio's vergelijkbaar. De verwachting is daarom dat hier geen sprake is van een corona-effect, maar dat het verschil toe te schrijven is aan verschillen in prevalentie, bewustwording en/of signalering per regio. Wellicht dat de coronaperiode wel een versterkend effect heeft gehad op deze ontwikkelingen. Om mogelijke verklaringen beter in beeld te krijgen is het mogelijk naar verschillen en overeenkomsten van de prevalentie, inzet op bewustwording en de aanpak (van o.a. signalering) in de verschillende regio's te kijken.

Ambulante cliënten bij Moviera

Naast reguliere hulp geeft Moviera ook ambulante hulp. Ambulante cliënten ontvangen thuis of op een andere veilige locatie (denk bijvoorbeeld aan familie of andere leden van het sociale netwerk) hulp van Moviera. Reguliere hulptrajecten gaan veelal over in ambulante trajecten. Kijken we naar het aantal ambulante cliënten dan is het belangrijk om te vermelden dat het bij de ambulante cliënten gaat om unieke cliënten, maar dat dezelfde cliënten in meerdere periodes kunnen worden meegenomen in de registraties. Hierdoor kan er niet heel veel afgeleid worden uit de fluctuaties, omdat niet bekend is of het (deels) dezelfde cliënten zijn of dat het nieuwe cliënten betreft.

²⁴ Door de relatief lagere aantallen hebben veranderingen in het aantal een sterkere procentuele stijging.

Figuur 3.13 Aantal ambulante cliënten in de regio's, in 2019 en 2020 (absolute getallen)

Bron: cijfers Moviera Gelderland-Midden, Noord- en Oost-Gelderland en Gelderland-Zuid 2019 en 2020.

- Regio Gelderland-Midden heeft, van de drie werkgebieden van Moviera in Gelderland, het hoogste aantal ambulante cliënten. In Gelderland-Midden is er in het aantal ambulante cliënten een kleine daling geweest van drie procent ten opzichte van 2019. In exacte aantallen is dit een daling van 632 naar 612. Gedurende 2020 zien we dat het aantal cliënten dat ambulante hulpverlening kreeg daalde in de eerste drie kwartalen en weer duidelijk toenam in het vierde kwartaal.
- In beide andere regio's was er sprake van een sterkere daling. In Noord- en Oost-Gelderland was de daling tien procent (van 233 ambulante cliënten in 2019 naar 209 ambulante cliënten in 2020). Het aantal cliënten dat in elk kwartaal ambulante hulpverlening ontving, was vrij stabiel, met een lichte stijging in Q4. In Gelderland-Zuid was er sprake van een daling van veertien procent (van 238 ambulante cliënten in 2019 naar 205 ambulante cliënten in 2020). Voor Gelderland-Zuid zien we een vergelijkbaar patroon over de kwartalen als in Gelderland-Midden (een daling van Q1-Q3 en een stijging in Q4 naar het niveau van Q1).

In alle drie de regio's vindt tussen in 2020, ten opzichte van 2019, een daling plaats van de cliënten waar Moviera ambulante hulp aan verleent. Regio Gelderland-Midden heeft het hoogste aantal ambulante cliënten en kent de kleinste daling. Tussen de kwartalen vinden er in 2019 en 2020 in alle regio's kleine schommelingen plaats, maar zien we een stijging in het vierde kwartaal. Mogelijk is er sprake van een uitgesteld effect door de corona-maatregelen (minder afronden van reguliere trajecten door wachttijden bij de ambulante hulpverlening, zie hoofdstuk 5). Echter kan dit ook verklaard worden door reguliere fluctuaties in de aantallen.

3.4 Conclusie HGKM-problematiek in beeld

Op basis van de risicoanalyse en de analyse van de cijfers van Veilig Thuis en Moviera geven we hier antwoord op de eerste deelvraag: *Hoe is het in Arnhem gesteld met de problematiek rondom huiselijk geweld en kindermishandeling ten tijde van corona?*

Huiselijk geweld en kindermishandeling verdwijnen niet in coronatijd. Op basis van onderzoek naar de risicofactoren voor HGKM, de verwachte impact van de coronacrisis en bijbehorende maatregelen, en de risicoanalyse in dit onderzoek zou een sterkere stijging in de prevalentie verwacht kunnen worden voor de gemeente Arnhem dan voor het regiogemiddelde van Gelderland-Midden.

Is de problematiek toegenomen, afgenomen of gelijk gebleven?

In absolute getallen is het aantal meldingen voor 2020 in de gemeente Arnhem duidelijk hoger dan in de andere gemeenten van regio Gelderland-Midden. Een te verwachten beeld door de omvang van de gemeente. Maar in tegenstelling tot wat we zouden verwachten op basis van de risicofactoren, signalen uit andere onderzoeken en uit het veld is er in Arnhem sprake van een dalende trend van het aantal meldingen bij Veilig Thuis. Deze trend wijkt af van het overheersende regionale beeld in de regio Gelderland-Midden. Als ook van het beeld voor de regio Gelderland-Zuid. Ook het aantal adviezen door Veilig Thuis is gedaald ten opzichte van 2019, maar neemt gedurende 2020 wel weer langzaam toe. In tegenstelling tot de dalende cijfers bij Veilig Thuis neemt het aantal aanmeldingen bij Moviera in 2020 toe. Daarnaast is het aantal casussen waarover Moviera informatie en advies geeft voor de gehele regio toegenomen. Op basis van deze analyse kunnen we niet met zekerheid zeggen of de prevalentie in coronatijd hoger dan wel lager ligt, maar wel dat de HGKM-problematiek in de gemeente Arnhem in het coronajaar 2020 minder in beeld was bij VT Gelderland-Midden. Tevens roept het beeld op dat hulpverleners en/of direct betrokkenen in coronatijd mogelijk vaker direct schakelen met Moviera in plaats van contact opnemen met Veilig Thuis. In de volgende twee hoofdstukken gaan we in op mogelijke verklaringen op basis van een deskstudie en interviews met professionals.

Is de aard van het HGKM-geweld veranderd?

We zien een verschuiving van de aard van VT-meldingen: zo is er een sterke toename van (ex-)partnergeweld en kindermishandeling en een afname van ouderenmishandeling en overige huiselijkgeweldsvormen. De ervaringsdeskundigen noemden in de reflectiesessie een mogelijke verklaring hiervoor. Als gevolg van de coronamaatregelen zitten gezinnen meer thuis, waardoor spanningen binnenshuis hoger kunnen oplopen. Daarnaast zijn ouderen vaker alleen en komen er minder mensen over de vloer (zowel in het eigen huis als in een verpleeghuis). Deze gevolgen van de coronamaatregelen kunnen leiden tot de geconstateerde verschuiving van de aard van meldingen. Een andere mogelijkheid is dat de wijze van registreren is veranderd. We zien namelijk ook een daling van het aantal meldingen waarvan de aard ontbreekt in het systeem. Mogelijke aanpassingen van registratiewijze kunnen ook gedeeltelijk leiden tot veranderingen in de omvang. Bij de aanmeldingen van Moviera zien we dat huiselijk geweld/(ex-)partnergeweld de meest voorkomende vorm is, maar dat was ook al het geval in 2019. De vormen belaging/stalking en overige vormen van HGKM kennen relatief gezien een sterkere stijging. Omdat de wijze van categoriseren verschilt over de organisaties is het niet goed mogelijk om een overkoepelende uitspraak te doen over de aard van het geweld dat in beeld is.

Werd het geweld op een andere manier, op andere plekken of bij/ via andere stakeholders zichtbaar?

Om deze vraag te beantwoorden hebben we gekeken naar de aard van de melders bij VT.²⁵ Het aandeel niet-beroepsmatige melders, zoals burens of familieleden van betrokkenen, neemt toe (zowel in de gemeente Arnhem als in de regio). Deze stijging past bij het feit dat mensen meer thuis zijn en mogelijk meer meekrijgen van spanningen of geweldssituaties in hun directe woonomgeving. Bovendien is door de gemeente Arnhem ingezet op het stimuleren van meldingen door niet-beroepsmatige melders. Op basis van de beschikbare cijfers kan voorzichtig geconcludeerd worden dat dit zijn vruchten heeft afgeworpen. De percentages blijven echter nog achter bij het landelijke beeld. De verwachting is dan ook dat er nog verdere groei mogelijk is in het aandeel niet-beroepsmatige melders.

Dit roept de vraag op wat dit betekent voor de aanpak HGKM. Wellicht vragen de coronatijd en bijbehorende maatregelen om een aanpassing van de aanpak, bijvoorbeeld rondom signalering en aanmelding van HGKM. Welke aanknopingspunten zien professionals voor verbetering in de aanpak? En welke rol kan de gemeente daarin spelen? In hoofdstuk 4 en 5 gaan we hier verder op in.

²⁵ Deze gegevens waren niet beschikbaar voor Moviera.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Aanpak HGKM in coronatiejd

4

4 Aanpak HGKM in coronatijd

4.1 Inleiding

Vanaf 12 maart 2020 kondigde het kabinet maatregelen aan tegen het coronavirus. Deze maatregelen varieerden van het regelmatig handen wassen en 1,5 meter afstand houden, tot zo min mogelijk reizen en zo veel mogelijk thuiswerken. De afgekondigde maatregelen hebben niet alleen effect gehad op hoe mensen hun dagelijks leven vormgeven, maar ook op de uitvoering van de aanpak HGKM. Om meer inzicht te krijgen in de aandachtspunten voor de HGKM-aanpak ten tijde van de coronacrisis en de mogelijkheden voor de gemeente om hierop te handelen is ook literatuur op dit gebied geraadpleegd.

4.2 Kernpunten deskstudie

Enkele opvallende bevindingen uit de deskstudie:

- Er zijn zowel landelijk als lokaal verschillende concrete acties genomen met betrekking tot de aanpak van HGKM, zoals het invoeren van het codewoord 'masker 19' voor slachtoffers om het vragen om hulp makkelijker te maken, een publiekscampagne in het kader van HGKM, het zorgen dat kinderen in zeer kwetsbare situaties wel naar school kunnen en noodopvang voor kwetsbare gezinnen.
- Er bestaat een wisselend beeld over de prevalentie van HGKM tijdens de coronaperiode. Enkele onderzoeken lijken erop te wijzen dat het reeds aanwezige geweld nauwelijks is veranderd of verergerd tijdens de coronacrisis (bijvoorbeeld onderzoek van het Verwey-Jonkerinstituut), terwijl andere onderzoeken duiden op een toename in het aantal hulpvragen rond HGKM. Zo zagen hulpdiensten als de Chat met Fier en de Kindertelefoon een toename van het aantal mensen dat contact zocht via hun kanalen. Meerdere onderzoeken wijzen uit dat spanningen, onveiligheid en (opvoed)stress blijven bestaan in gezinnen waar dergelijke problemen al bestonden vóór de coronacrisis.
- De coronamaatregelen kunnen leiden tot meer stress en spanningen in gezinnen, tussen partners en voor bijvoorbeeld mantelzorgers. Gezinnen en partners zitten meer thuis door het thuiswerken en de sluiting van scholen, kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang. Daarbij hebben ouders hebben er tijdens sluiting van het onderwijs ook de verantwoordelijkheid voor thuisonderwijs bij gekregen. Ouders hebben meer moeite om werk en zorg te combineren. Tevens ontbreekt het voor zowel kinderen en jongeren als volwassenen aan ontspanningsmogelijkheden door het sluiten van het sport- en verenigingsleven.
- De coronaperiode heeft voor enkele gezinnen geleid tot meer rust, meer vertrouwen en een groter vermogen voor het vinden van (oplossings-)strategieën om met elkaar om te gaan. Gezinnen ervaren meer rust door minder bezoek c.q. bemoeienis van professionals. Dit in combinatie met meer rust in het dagelijks leven van het gezin zelf door thuiswerken en het wegvallen van (sport)activiteiten, sociale verplichtingen. Er zijn verhalen dat spanningen oplopen door het continu thuiszitten, maar er zijn ook gezinnen waar het thuiszitten een positieve uitwerking had. Het wegvallen van de opgejaagde samenleving geeft rust en thuis is het daardoor ook 'ineens' gezelliger.
- Ouderenmishandeling, in al zijn verschijningsvormen, blijft tijdens de coronaperiode nog meer onder de radar. De coronamaatregelen zorgen daarbij voor een verhoogd risico op ontspoorde mantelzorg. Ouderen raken meer geïsoleerd en er is minder zicht op ouderen. Er is minder bezoek van familie en van hulpverleners en vrijwilligers. Ouderen gaan ook zelf minder naar buiten. Dit geldt zowel voor ouderen die zelfstandig wonen als ouderen in instellingen.
- Er is bewustzijn over de mogelijke gevolgen van het gebrek aan persoonlijk contact tussen cliënten en professionals. Daarbij bestaat er een grotere bereidheid onder hulpverleners om contact te blijven zoeken met gezinnen, zodat zij niet van de radar verdwijnen. Hulpverleners maken gebruik van creatieve manieren om contact te behouden, zoals (beeld)bellen, Whatsappen, wandelen of in aangepaste vorm op kantoor afspreken. Ondanks de bereidheid van hulpverleners en het aanpassen van contactvormen is het lastig zicht te houden op de veiligheid in alle gezinnen.
- Het digitale contact is in sommige gevallen beperkend of ontoereikend. Dit heeft gevolgen voor de signalering, het zicht op veiligheid, het uitvoeren van risicotaxaties en het voeren van verdiepende gesprekken en daarmee voor de effectiviteit en kwaliteit van de hulpverlening. Digitaal hulpverleners vraagt andere vaardigheden en meer inspanning van professionals om gezinnen betrokken te houden. Daarnaast hebben professionals te maken met technische beperkingen en vragen als het gaat om privacy en de online veiligheid.

- De coronaperiode zorgt voor een uitdaging in de hulpverlening, maar heeft ook positieve resultaten opgeleverd wat betreft efficiëntere interne en externe samenwerking en nieuwe contactvormen die voor een deel van de cliënten ook prettig kunnen zijn.
- Vanuit verschillende (landelijke) organisaties zijn handvatten, tools en instrumenten ontwikkeld voor professionals voor het waarborgen van de kwaliteit van de hulpverlening in de coronaperiode.
- Er is weinig inzicht in (en onderzoek naar) de stand van zaken op het gebied van monitoring en nazorg en de gezinnen die in quarantaine zitten.

4.3 Checklist Aandachtspunten aanpak HGKM in coronatijd

Op basis van de deskstudie hebben we de volgende aandachtspunten voor een aanpak HGKM in coronatijd geformuleerd:

Clusters	Thema's	Aandachtspunten
Ontstaan van het geweld	Impact op het geweld	<ul style="list-style-type: none"> • Coronamaatregelen kunnen leiden tot meer stressfactoren door bijv. thuiswerken, thuis meer op elkaar zitten, minder ontspanningsmogelijkheden en een en ander kan leiden tot meer risico op geweld of het getuige zijn van HGKM. Denk ook aan de dubbele belasting van werkende ouders in het geval van sluiting van onderwijs- en kinderopvanginstellingen. Of de impact van (dreigend) ontslag op het stressniveau. Nieuwe maatregelen kunnen nieuwe risico's op geweld met zich meebrengen of bestaande factoren versterken. • Ouderen raken meer geïsoleerd en er is minder zicht op ouderen, doordat familie, hulpverleners en vrijwilligers minder vaak op bezoek komen. Ouderen gaan ook zelf minder naar buiten. Dit geldt zowel voor ouderen die zelfstandig wonen als ouderen in instellingen. • Is er voldoende maatschappelijke aandacht voor de mogelijke impact van de coronamaatregelen op het ontstaan van geweld? • Zijn professionals zich voldoende bewust van de mogelijke impact van de maatregelen op het ontstaan en de impact van het geweld? Is er daarbij oog voor mogelijke nieuwe risicogroepen? • Is er in de aanpak aandacht voor de grotere kans op online misbruik?
Signalering en (aan)melden	Signaleren/Vroegsignalering	<ul style="list-style-type: none"> • De zichtbaarheid van kwetsbare situaties, gezinnen en personen neemt af doordat mensen meer thuis zijn en minder contact hebben met hulpverleners of andere professionals (niet meer op school, ziekenhuisbezoeken et cetera). Het voorliggend veld gaat minder op pad en minder op bezoek bij mensen thuis. Het sociaal netwerk signaleert minder, mensen gaan minder bij elkaar op bezoek. Zijn kwetsbare situaties voldoende in beeld? • Contact is veelal gedigitaliseerd. Dit maakt het signaleren anders: welke signalen kan je wel of niet oppikken? Je krijgt soms ook meer of andere informatie door beeldbellen, denk aan het zicht op iemands huis. Dit vraagt nog meer dan voorheen om vermoedens te bespreken met collega's en VT. En nog meer om in overleg te treden met het gezin en vermoedens of signalen terug te leggen bij het gezin: herkennen zij dit? • Belangrijk is dat er signaleringsmogelijkheden blijven bestaan. Denk hierbij aan de beschikbaarheid van de huisarts, vrouwenopvang en welzijnsorganisaties. En dat hulpverleners die nog wel bij gezinnen en ouderen komen zich extra bewust zijn van de signalen.

Clusters	Thema's	Aandachtspunten
Hulpverlening	Beschikbaarheid van hulpverlening, opvang, bescherming	<ul style="list-style-type: none"> Bij de betrokken partijen is de inzet om hulpverlening zo veel mogelijk doorgang te laten vinden ondanks de coronamaatregelen. Wel wordt die hulpverlening anders uitgevoerd, namelijk met name digitaal. In de beginfase is er uitstel van zorg geweest. Dit kan leiden tot een toename van zorg door escalatie en langere wachttijden voor het starten van nieuwe trajecten. Er is een verhoogd risico op uitval en overbelaste zorgmedewerkers en daarmee minder beschikbare hulpverlening. Er is noodopvang ingezet om kwetsbare kinderen op school op te vangen. Aandacht voor plegers moet niet vergeten worden in coronatijd. Ook voor deze groep moet hulpverlening door kunnen gaan.
	Toegankelijkheid/bereikbaarheid (van organisaties, van hulpverlening, et cetera)	<ul style="list-style-type: none"> Er zijn creatieve mogelijkheden om de bereikbaarheid zo goed mogelijk te houden. Denk bijvoorbeeld aan wisseldiensten, maar ook aan de inzet van een chatfunctie. De digitalisering van de hulpverlening kan risico's opleveren voor de bereikbaarheid van de hulpverlening voor digitaal minder vaardige personen.
	Kwaliteit van de hulpverlening	<ul style="list-style-type: none"> Online hulpverlening vraagt andere vaardigheden van professionals. Hoe voer je gesprekken, hoe vraag je of een situatie veilig is en of cliënten vrij zijn om te praten? Daarnaast vraagt het een omschakeling van hulpverleners en vraagt het meer inspanning, waardoor de hulp mogelijk minder effectief is.
	Concrete tools/instrumenten die ingezet worden	<ul style="list-style-type: none"> Er worden creatieve methoden gezocht om in contact te blijven met gezinnen. Denk aan beeldbellen, wandelen et cetera. Maar denk ook aan het uitwisselen van ervaringen en tips zoals vlogs van professionals uit West-Brabant waarin ze ingaan op hoe corona hun werkzaamheden beïnvloedt en hoe ze daarmee omgaan. Internationale voorbeelden: online platforms, radio-aandacht, sms-platforms, campagnes. Zo volgt Nederland het voorbeeld van Frankrijk met 'masker 19'.
	Zicht op veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> Professionals vinden het lastiger om zonder fysiek contact de veiligheid in zicht te houden en een goede risico-taxatie te kunnen doen. Voor het zicht op veiligheid zou in tijden van coronamaatregelen meer gebruikgemaakt kunnen worden van het netwerk om het gezin. Scholen zijn in veel gevallen nog de enige organisatie die nog relatief vaak in contact is met kinderen en hun ouders. Dit contact kan benut worden voor het zicht op veiligheid. Houd contact met mantelzorgers en hulpverleners om het zicht op mogelijke overbelasting te houden. Stel veiligheidsplannen op die rekening houden met de coronamaatregelen. En stel deze actief bij in geval van aangepaste maatregelen.
Risico gestuurd werken	<ul style="list-style-type: none"> Heldere afspraken en handelingsprotocollen zijn nodig om situaties met een hoog risico goed in kaart te kunnen brengen. In deze situaties is fysiek contact noodzakelijk. Hiervoor moeten professionals de ruimte krijgen en gefaciliteerd in worden. Houd oog voor stressfactoren en zoek meteen naar oplossingen, houd hierbij rekening met alle leefdoelgebieden en het gehele systeem. Professionals moeten zich ervan bewust zijn dat risico's betreffende de veiligheid in gezinnen snel kunnen veranderen door nieuwe maatregelen of veranderingen in de persoonlijke situatie (denk aan quarantaine of ontslag). 	

Clusters	Thema's	Aandachtspunten
	Contact met gezinssysteem	<ul style="list-style-type: none"> Een goede analyse van de hulpvraag blijft van belang: zorg voor de juiste vragen, tools of gesprekstechnieken om de vraag in beeld te brengen, ook via beeldbellen. Zorg voor één-op-één contact. Ga er niet automatisch van uit dat als je één persoon in beeld ziet, er ook maar één persoon in de ruimte aanwezig is. Niet alle gezinnen hebben de technische mogelijkheden om te beeldbellen. Digitaal contact wordt ervaren als oppervlakkiger contact. Let extra op non-verbale uitingen (niet alleen van het gezin maar ook van professionals). Extra belangrijk in online gesprekken is luisteren, samenvatten en doorvragen. Per casus moet worden afgewogen: is fysiek contact nodig of kan het via mail/berichten? Bedenk dat je als professional bij de laatste optie meer uitgaat van uit van het eigen initiatief van gezinsleden. Er is onduidelijkheid over privacyrisico's en hoe die te ondervangen zijn voor de digitale manier van werken.
Monitoring	Monitoring	<ul style="list-style-type: none"> Blijf actief de veiligheid in gezinnen in kaart brengen. Blijf monitoren of hulpverlening doorgang heeft of (vaak) uitgesteld wordt en effecten/doelen behaald worden, overleg hiervoor ook met collega's. Ondanks alle drukte en beperkingen door de maatregelen is laagdrempelige nazorg nodig. Laat cliënten nadrukkelijk weten bereikbaar te zijn en op welke manier.
Samenwerking, contact en structuur	Samenwerking/contact keten-partners	<ul style="list-style-type: none"> Omdat de natuurlijke overlegmomenten niet meer plaatsvinden (bij je bureau of bij de koffieautomaat) en omdat signalen mogelijk minder duidelijk zijn, is intensiever contact onderhouden met collega's en partnerinstellingen belangrijk. Professionals moeten elkaar bewust vaker raadplegen. Digitale overleggen kunnen efficiënter zijn dan fysieke vergaderingen. Er is intensiever contact met andere organisaties, zoals bijv. scholen. Zorg dat de aanpak van HGKM een gezamenlijke verantwoordelijkheid blijft van alle ketenpartners en direct betrokkenen. Zet organisaties zo tactisch mogelijk in: wat kunnen en mogen ze wat anderen nu niet kunnen?

Kernbevindingen aanpak HGKM in coronatijs in Arnhem

5

5 Kernbevindingen aanpak in coronatijd in Arnhem

5.1 Inleiding

Aan de hand van interviews met lokale en landelijke organisaties is nagegaan in hoeverre de Arnhemse HGKM-aanpak voldoende rekening houdt met mogelijke veranderingen in de HGKM-problematiek in deze coronatijd en de aandachtspunten zoals geformuleerd in de checklist in paragraaf 4.3. Deze aandachtspunten waren de basis voor de gespreksleidraad van de interviews. In deze interviews kwamen verschillende thema's aan bod, zoals de aard en omvang van HGKM, de veranderingen van verschillende fasen in de aanpak, de samenwerking tussen en binnen organisaties en de risico's en kansen die professionals daarin zien. Naast interviews met professionals heeft ook een reflectiesessie met ervaringsdeskundigen plaatsgevonden. De uitkomsten van deze interviews en de reflectiesessie zijn langs de bevindingen uit de deskstudie gelegd om zicht te krijgen op de HGKM-aanpak in de gemeente Arnhem en op welke punten bijsturing mogelijk is door de gemeente. Hoewel het niet de hoofdvraag van het onderzoek was, heeft het onderzoek ook aanknopingspunten opgeleverd voor de uitvoering in coronatijd. Beide perspectieven zijn verwerkt in een advies.

5.2 Bevindingen interviews

In deze paragraaf worden de bevindingen van de interviews met de lokale en landelijke partijen uiteengezet. Hieronder geven we een samenvatting van de belangrijkste bevindingen volgens de lijn van de checklist:

Clusters	Thema's	Bevindingen interviews/reflectiesessie
Ontstaan van geweld	Impact op het geweld	<ul style="list-style-type: none"> • Er is veel bewustzijn over HGKM tijdens corona bij lokale professionals; ze zien in de coronaperiode met bijbehorende maatregelen als stress verhogend en dus als bijkomend risico op het ontstaan van onveiligheid. De professionals hebben tegelijkertijd het gevoel veel te missen. • Ervaringsdeskundigen lichten toe dat het voor gezinnen nu extra lastig is omdat: er geen ontsnappingsmogelijkheden zijn, er is meer isolatie, de spanning loopt meer op, er is geen mogelijkheid de situatie te ontvluchten en de-escalatie is niet mogelijk (even gaan sporten, of ontspanning door naar vrienden of naar school te gaan). • Het merendeel van de uitvoerende professionals signaleert echter geen duidelijke toename van geweld. VT merkt een stijging van de intensiteit van de meldingen.²⁶ • Er is een aantal nieuwe kwetsbare groepen waar professionals zich zorgen om maken. Het gaat bijvoorbeeld om jongeren, mensen met een licht verstandelijke beperking, mantelzorgers, cliënten die niet digitaal vaardig zijn of de apparaten niet hebben, en ouders die een omgangsregeling hebben. Bij deze laatste groep merkten organisaties bovendien dat het vaker voorkwam dat ouders misbruik maakten van de coronasituatie om de andere partner in een kwaad daglicht te zetten. De coronamaatregelen kunnen voor extra problemen zorgen waardoor HGKM onder deze groepen ontstaat of toeneemt/ontstaat daarbij is de vraag welke vorm van hulp daarbij passend en beschikbaar is. • Ook ouderen zijn meer geïsoleerd. Door de coronamaatregelen ontvangen ze minder bezoek waardoor niet zichtbaar is wat er gebeurt of hoe de oudere erbij zit (zowel intra- als extramuraal). Daarbij bestaat ook zorg over de overbelasting van mantelzorgers en gevolgen daarvan.

²⁶ Uit de voor ons beschikbare cijfers is dit niet op te maken.

Clusters	Thema's	Bevindingen interviews/reflectiesessie
Signalering en (aan)melden	Signaleren/vroegsignalering	<ul style="list-style-type: none"> Professionals zijn zich bewust van de risico's en zijn alert op HGKM tijdens corona, maar dit is met name gericht op kinderen. Ze lijken zich echter minder bewust dat mogelijk ook extra risico's bestaan zicht op (ex-)partnerge geweld en ouderen mishandeling. Bij de eerste lockdown werden bijna geen huisbezoeken gedaan en waren de scholen dicht. Dit bemoeilijkte signalering. Ook ontstonden er wachtlijden bij aanmelden waardoor hulp en intakes vooruit zijn geschoven. In de regio is snel gestart met noodopvang voor kwetsbare kinderen. Er is een oproep gedaan aan de gewone burger om te signaleren. Denk hierbij aan billboard in de openbare ruimte met de contactgegevens van VT. Input ervaringsdeskundigen: slachtoffers zullen minder snel om hulp vragen of de politie bellen, omdat dit zichtbaarder is voor de omgeving. "dan zien ze dat de politie voor de deur staat". Als slachtoffers of direct betrokkenen al om hulp vragen stappen ze direct naar hulpverleners zoals Moviera, niet naar VT.
	Aanmelding	<ul style="list-style-type: none"> Beschikbaarheid van alternatieve meldpunten zoals chatfuncties draagt bij aan de laagdrempeligheid om hulp te vragen. Verbind die alternatieve punten wel met de registratie, het hulpaanbod en monitoring. Input ervaringsdeskundigen: sommige betrokken hebben juist behoefte aan ondersteuning zonder direct in een systeem te belanden. Het beeld dat bestaat dat hulp zoeken direct in verbinding staat met melding, in een systeem komen en geregistreerd staan vormt een belemmering om hulp te zoeken.
Hulpverlening	Beschikbaarheid hulpverlening, opvang, bescherming	<ul style="list-style-type: none"> Er is mogelijkheid tot extra noodopvang voor kinderen om geëscaleerde thuissituatie te ontvluchten (ook tijdens corona uit huis te kunnen). Organisaties werden door de eerste lockdown overvallen. Soms werd de hulpverlening stopgezet, maar al snel kwam men in de modus om alles aan te passen en door te laten gaan. Dit heeft mogelijk wel voor wachtlijsten gezorgd. Met de tweede gedeeltelijke lockdown stond alles sneller op poten, o.b.v. geleerde lessen uit de eerste lockdown. Tijdens deze periode waren er duidelijkere interne richtlijnen over hoe professionals kunnen handelen naar de cliënt toe en konden professionals ook zelf een veiligheidsafweging maken over het wel of niet op huisbezoek gaan. Huisbezoeken zijn tijdens de versoepeling hervat en bleven mogelijk, met inachtneming van de voorwaarden en de coronamaatregelen. In deze periode was sprake van een combinatie van digitaal en face to face contact. De coronaperiode heeft ook impact op de professionals zelf (onder andere door het opeens moeten thuiswerken, meer uitval door ziekte of klachten van de professional zelf of van collega's, meer stress en het aanleren en inzetten van andere vaardigheden in hun werk). Sommige hulptrajecten duren mogelijk langer door uitval van professionals, afspraken die verzet moeten worden door coronaklachten, et cetera.
	Toegankelijkheid / bereikbaarheid (van organisaties, van hulpverlening, etc.)	<ul style="list-style-type: none"> Verschillende organisaties hebben een chatfunctie beschikbaar. Er is snel gehandeld op het regelen van aparte opvang van schoolkinderen. Flexibele omgang van hulpverleners met mogelijkheden om contact te hebben met cliënten (wandeling, WhatsApp).

Clusters	Thema's	Bevindingen interviews/reflectiesessie
	Kwaliteit van de hulpverlening	<ul style="list-style-type: none"> De kern van de aanpak is volgens de professionals niet veranderd; de uitvoering wel en daar is de digitalisering van de hulpverlening de grootste aanpassing. Input ervaringsdeskundigen: digitaal contact is voor een cliënt echt anders; het is lastiger een vertrouwensband op te bouwen en alle informatie prijs te geven (vooral bij de start van een traject of bij escalatie van de situatie). Ook roept het vragen op als 'luistert de partner niet mee, wordt het gesprek niet opgenomen?'. Digitale hulpverlening vraagt andere vaardigheden en inzet van hulpverleners.
	Concrete tools/instrumenten die worden ingezet	<ul style="list-style-type: none"> Er zijn geen concrete tools/instrumenten ingezet: er zijn wisselende systemen en er bestaat geen eenduidig beeld van veilige tools. De prioriteit lag bij het doorgang vinden voor hulpverleningstrajecten.
	Zicht op veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> De hulpverlening heeft er vooral op ingezet om de trajecten doorgang te laten vinden van die gezinnen die al in beeld waren. Hierbij lag de focus op de directe veiligheid en minder op duurzame veiligheid. De digitale manier van werken bemoeilijkt een goede inschatting van veiligheidssituatie. Cliënten kunnen makkelijker van de radar verdwijnen (afspraken die niet doorgaan i.v.m. klachten, niet opnemen, mensen die niet digitaal vaardig zijn, mensen die zich onttrekken aan de hulpverlening, de materialen niet hebben, et cetera). Daar ligt een risico. De kans op het missen van bepaalde signalen is groter; het is anders als je niet in dezelfde ruimte bent (je voelt elkaar niet). Voor cliënten is het gemakkelijker om de schijn op te houden.
	Risicogestuurd werken	<ul style="list-style-type: none"> Professionals hebben minder makkelijk in beeld waar de risico's zitten of nieuwe risico's ontstaan. Het is (digitaal) lastig peilen waar de stress op het moment zit en dat kan snel veranderen in coronatijden met wisselende maatregelen. Wanneer er sprake was van een hoog risico spraken professionals vaak nog wel fysiek af met cliënten.
	Contact met Gezinsstelsel	<ul style="list-style-type: none"> De meeste organisaties hebben zich actief ingezet voor het contact zoeken en behouden met cliënten. Organisaties zijn overgestapt naar digitale hulpverlening; in de eerste lockdown volledig en daarna naar een combinatie van digitaal en fysiek. Over de tijd ontstonden er duidelijkere protocollen over het contact leggen met cliënten; die wisselen wel per organisatie. Creatieve manieren van contact leggen en behouden werden ingezet, zoals wandelen, beeldbellen, meldpunten creëren, coronateams in het leven roepen, communicatie via WhatsApp et cetera. Professionals zien ook risico's in het digitaal contactleggen: als professional heb je minder in beeld en cliënten kunnen het contact makkelijker ontwijken. Digitaal contact leidt soms ook tot gelijkwaardigere gesprekken: cliënten zien dat de professional ook in de huiskamer zit en een gezin heeft waar niet alles vlekkeloos loopt gedurende de coronaperiode. Digitale hulpverlening is niet voor alle groepen toereikend genoeg. De aanpassingen van de werkwijze leidden soms ook tot meer maatwerk/vraaggericht werken in het contact met gezinnen. Niet direct werd de standaard werkwijze ingezet; men ging op zoek naar wat het best past bij een gezin. Hierdoor werd meer vanuit de kracht en de behoefte van het gezin gehandeld. Partijen die al veel telefonisch deden, bezitten andere vaardigheden (letten op intonatie et cetera). Voor anderen die face to face werkten, is dat een grotere omschakeling. Dit kan leiden tot andere interpretaties van uitspraken of signalen. Een training 'digitale gespreksvoering' voor medewerkers is daarom wenselijk.

Clusters	Thema's	Bevindingen interviews/reflectiesessie
Monitoring en nazorg	Monitoring	<ul style="list-style-type: none"> De hulpverlening is vooral gericht op het reageren op crises en het continueren van bestaande hulp en nog minder op monitoring en nazorg. Risico: gezinnen waar de situatie stabiel was, hebben minder prioriteit waardoor er geen zicht is op het oplaaien van geweld.
Samenwerking, contact en structuur	Samenwerking/contact ketenpartners	<ul style="list-style-type: none"> Er bestaan verschillen in handelen tussen organisaties, bijvoorbeeld t.a.v. huisbezoeken. Dat legt druk op organisaties die de huisbezoeken voortzetten, maar zij kunnen dat niet aan. Dit kan gevolgen hebben voor het zicht op veiligheid en tijdig signaleren. Er bestaat een wisselend beeld over de afstemming met ketenpartners of collega's: enerzijds werkt het efficiënt in geval van bestaande overleggen, maar korte afstemming of vragen stellen valt gedeeltelijk weg. Dit wordt gemist door de professionals. Contact leggen met nieuwe samenwerkingspartners of collega's wordt als lastiger ervaren. Samenwerking met scholen is intensiever en dat wordt gewaardeerd.

5.3 Advies

De bevindingen van de interviews en de reflectiesessie over de Arnhemse HGKM-aanpak in coronatijd zijn langs de risicoanalyse, cijferanalyse en checklist gehouden. Welke aandachtspunten worden al toegepast in Arnhem en waar zit ruimte voor verbetering? Hiermee geven we een advies welke stappen de gemeente Arnhem kan zetten om de aanpak te versterken zowel voor de periode met coronamaatregelen als voor een post-coronatijd.

De gemeente Arnhem heeft in het afgelopen jaar ingezet op intensief contact met ketenpartners (met name in het onderwijs), bewustwordingscampagnes gericht op melden door niet-beroepsmatige melders en er is een chatfunctie ingesteld bij VT en Moviera. Uit het onderzoek blijkt dat volgens de Arnhemse professionals de uitvoering van de hulpverlening in coronatijd in de kern geen aanpassingen kent. De aanpak is vooral gedigitaliseerd. Hoewel dit enkel een aanpassing in vorm lijkt heeft dit wel degelijk een effect op de HGKM-aanpak. Wij zien namelijk een beperktere signalering van (nieuw of opgeblaaid) geweld, het ontstaan van nieuwe kwetsbare groepen en professionals die gemeentelijke kaders en ondersteuning missen om in coronatijden veilig voor henzelf en cliënten te handelen.

Een deel van de HGKM-problematiek is verborgen. In Arnhem zien we in 2020 een daling van het aantal adviezen en meldingen bij VT. De gemeentelijk aanpak moet zich daarom niet alleen betrekken die in beeld zijn bereiken, maar ook sturen op ondersteuning van de nog verborgen problematiek (via andere beleidsterreinen of inzet op niet-beroepsmatige melders). Geef hiervoor risicofactoren een duidelijkere plek in de aanpak. Voor de gemeente Arnhem betreft dit met name de aanpak van eenzaamheid en armoede.

Uit alle gesprekken met professionals blijkt dat ze zich nadrukkelijk bewustzijn van de toegenomen risico's door de coronamaatregelen op geweld. Het bewustzijn van professionals op de impact van corona op onveiligheid moet echter breder worden dan de huidige focus op kindermishandeling. Volgens de geïnterviewde professionals lag in 2020 de focus in de hulpverlening vooral op het voortzetten van lopende hulpverleningstrajecten. Dat is belangrijk, maar ook de signalering van nieuwe geweldssituaties vraagt blijvende aandacht. Kennis en bewustwording onder professionals voor het ontstaan van nieuwe risicogroepen (zoals mantelzorgers of jongeren) en kwetsbare situaties (zoals de avondklok of quarantaine), waarvoor als gevolg van de coronamaatregelen meer risico bestaat op het ontstaan of een toename van geweld is daar onontbeerlijk.

Professionals werkte in het afgelopen jaar veelal met een combinatie van digitale en fysieke hulpverlening, maar niet voor alle groepen is digitale hulpverlening wenselijk of efficiënt. Dit geldt bijvoorbeeld in het geval van nieuwe gezinnen met wie de professional nog een vertrouwensband moet opbouwen, ouderen, mensen met een beperking of personen met beperkte digitale vaardigheden. Voor deze groepen

moet de mogelijkheid van fysieke hulpverlening blijven bestaan. Ondersteun als gemeente actief het behoud van de mogelijkheid om fysiek af te spreken en hulp te verlenen.

Professionals geven aan behoefte te hebben aan gemeentelijke afspraken en de kennisuitwisseling over de werkwijze in coronatijd. Het ontbreken van een gemeentelijk kader werkt verschillen tussen organisaties in de hand en legt de verantwoordelijkheid voor veiligheid en het maken van de afwegingen onevenredig neer bij individuele professionals. Zij ervaren dit als een belasting en ingewikkeld om aan cliënten steeds te moeten toelichten. Faciliteer als gemeente lokale en regionale afstemming over richtlijnen, handvatten en werkwijzen zodat hierover een duidelijk afwegingskader bestaat bij alle professionals.

De analyse van data van VT en Moviera roept de vraag op of professionals/betrokkenen in de coronaperiode vaker naar Moviera stappen dan direct contact opnemen met VT. Deze voorzichtige conclusie vraagt om een nadere analyse van de samenwerking tussen VT en andere organisaties om na te gaan of dit ook daadwerkelijk het geval is. Onderzoek eventuele belemmeringen in de ketensamenwerking. In onderstaande tabel hebben wij deze adviezen verder uitgewerkt en geven hierbij ook aan wie er aan zet is bij het oppakken van het adviespunt: de gemeente dan wel professionals. In de praktijk zal dit altijd betekenen dat de lead weliswaar op één van de twee niveaus ligt, maar dat samenwerking tussen de gemeente en professionals nodig is om goede invulling te geven aan de verbetertrajecten.

Clusters	Thema's	Voor wie	Advies
Ontstaan van geweld	Impact op het geweld	<i>Gemeente</i>	<ul style="list-style-type: none"> Zet als gemeente in op de bewustwording en de urgentie van de aanpak van HGKM in al zijn uitingsvormen: we constateren dat professionals met name gefocust hebben op kindermishandeling, maar bijvoorbeeld minder op ouderenmishandeling. Zet in op kennis en bewustwording bij professionals over de risico's van de coronacrisis met extra aandacht voor partnergeweld en ouderenmishandeling (o.a. wat betreft signalering). Ouderenmishandeling lijkt buiten beeld te raken. Zet hier extra op in door een lokaal plan van aanpak ouderenmishandeling te maken met expliciet aandacht voor signalering. Denk hierbij zowel aan ouderen die zelfstandig wonen als intramuraal. Agendeer als gemeente de aandacht voor extra kwetsbaarheid die de coronamaatregelen en de digitalisering voor specifieke groepen kan veroorzaken. Vraag bij veldorganisaties uit of het huidige hulpaanbod voldoende passend en beschikbaar is voor de in 5.2 genoemde kwetsbare groepen.
		<i>Professionals</i>	<ul style="list-style-type: none"> Hulp moet in tijden van corona doorgang vinden. Schuif dit niet door; de geweldssituatie kan escaleren. Concretiseer de toegenomen risico's per casus en monitor regelmatig. Situaties kunnen snel veranderen. Maak veiligheidsplannen die passen bij de geldende maatregelen. Spoor cliënten actief aan om rust te vinden door toch even buitenshuis iets te doen.
Signaleren en aanmelden	Signaleren/vroegsignalering	<i>Gemeente</i>	<ul style="list-style-type: none"> Houd de versterkte samenwerking met scholen vast door hierover gesprekken te voeren (of een plan op te stellen) met zowel scholen als uitvoerende organisaties. Faciliteer een regionale overlegstructuur ook na de coronacrisis. Ondersteun professionals in hun signaleringsfunctie door het aanbieden van trainingen over o.a. de aangescherpte meldcode. Draag als gemeente de norm uit hoe belangrijk het is om ook bij minimale signalen en onderbuikgevoelens in overleg te gaan met collega's of VT. Zodat ook meer nieuwe casussen in beeld komen.

Clusters	Thema's	Voor wie	Advies
	Aanmelding	<i>Gemeente</i>	<ul style="list-style-type: none"> Zorg voor een laagdrempelige manieren om hulp te kunnen vragen. Benadruk naast de reguliere contactgegevens van VT, de chatfunctie van VT en het codewoord 'masker19' ook andere chatmogelijkheden, zoals bij Fier, Moviera, SAVE en de Kindertelefoon. Let hierbij op de woordkeuze, ook in reeds bestaande aanmeldmogelijkheden. Spreek niet alleen van huiselijk geweld, maar maak het concreet en herkenbaar: spreek bijvoorbeeld over spanningen die oplopen. Maak het wijkteam zichtbaarder in de wijk en stuur op gesprekken over toegenomen spanningen zonder direct te beginnen over HGKM of meldingen bij VT. Inwoners moeten het gevoel hebben ergens terecht te kunnen zonder meteen in een zwaar traject te geraken, in het systeem te zitten of een label opgeplakt te krijgen. Verbind alternatieve kanalen wel aan het reguliere zorgaanbod. Intensiveer de inzet op de meldingsbereidheid van niet-beroepsmatige melders. Gezien het landelijk gemiddelde van tien procent is hier zeker nog groeipotentieel. Inventariseer bijvoorbeeld in de regio's Gelderland-Zuid, Twente of Noord- en Midden-Limburg naar hun aanpak van het vergroten van het aandeel niet-beroepsmatige melders.
Hulpverlening	Kwaliteit van de hulpverlening	<i>Gemeente</i>	<ul style="list-style-type: none"> Ondersteun uitvoeringsorganisaties om ook tijdens de coronamaatregelen de hulpverlening zo goed mogelijk uit te kunnen voeren. Hiervoor is ook fysiek contact met betrokkenen nodig. Inventariseer wat professionals nodig hebben om veilig fysiek contact uit te kunnen blijven voeren. Denk hierbij zowel aan materialen als afwegingskader en gemeentelijke kaders zodat de keuze voor wel of niet fysiek contact enkel een afweging is van de individuele professional.
		<i>Professionals</i>	<ul style="list-style-type: none"> Digitale hulpverlening kan niet een vervanging zijn van het volledige hulpaanbod. Voor het opbouwen van een vertrouwensband bij de start, escalatiemomenten en voor groepen die niet digitaal vaardig zijn, is fysiek contact essentieel voor een effectief hulptraject dus blijf ruimte creëren voor fysieke afspraken. Digitale hulpverlening kan wel een goede toevoeging zijn aan het hulpaanbod. Zeker voor bepaalde doelgroepen, bepaalde momenten in een traject en voor de praktische uitvoering (flexibeler in tijd, vaker korter contact et cetera). Bepaal per casus/doelgroep welke manier van hulpverlening en communicatie het best passend is (maatwerk).
	Concrete tools/instrumenten die worden ingezet	<i>Gemeente</i>	<ul style="list-style-type: none"> In de regio lijkt er nog nauwelijks uitwisseling plaats te vinden van best practices over digitaal contact, het zicht op veiligheid in coronatijd, en hoe hulp te verlenen aan quarantainegezinnen. Wij adviseren de gemeente om deze uitwisseling actief te faciliteren. Spoor organisaties en/of professionals aan hierover periodiek en actief in gesprek te gaan. Breng deze praktijkkennis samen op bijvoorbeeld een digitaal platform, via nieuwsbrieven en intervisiebijeenkomsten.
	Zicht op veiligheid	<i>Professionals</i>	<ul style="list-style-type: none"> Zorg dat de ondersteuning niet alleen gericht is op directe veiligheid, maar ook op het bestendigen van duurzame veiligheid. Maak voor het krijgen van zicht op de veiligheid meer gebruik van andere professionals én van het netwerk om het gezin heen. Initieer bij twijfels over veiligheid toch fysiek contact. Maak duidelijke afspraken over het contact met cliënten. Zorg o.a. voor een vaste contactfrequentie, blijf contact zoeken. Oftewel werk online outreachend.

Clusters	Thema's	Voor wie	Advies
	Risicogestuurd werken	<i>Gemeente</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Versterk je aanpak door meer risicogestuurd te werken. Monitor als gemeente de risicofactoren, breng in kaart wat de impact van corona op die factoren is en verbind dit met je aanpak HGKM. • Ontwerp beleid voor nieuwe kwetsbare situaties zoals een uitzondering-mogelijkheid voor slachtoffers of plegers om zich aan de geweldssituatie te kunnen onttrekken of een protocol voor hulpverlening aan gezinnen in quarantaine. Quarantaine kan een extra risico vormen (verplicht thuis zitten, geen uitvluchtmogelijkheden). De GGD is ervan op de hoogte welke personen/gezinnen in quarantaine moeten (en scholen voor gezinnen die kinderen hebben; hulpverleners voor een deel van de ouderen). Gebruik deze informatie op een slimme manier en communiceer de mogelijkheden/protocollen duidelijk naar zowel inwoners als professionals. • Ontwerp beleid op HGKM en de avondklok: denk hierbij bijv. aan een vrijstelling/verklaring voor slachtoffers en plegers om geweldssituatie te kunnen de-escaleren of hulp te kunnen zoeken en voor hulpverleners om wel bij gezinnen op bezoek te kunnen gaan en communiceer dit duidelijk naar zowel inwoners als professionals. • Versterk kennis over en bewustzijn van snel wisselende stressfactoren. Stuur op continue monitoring door veldorganisaties. Geef veldorganisaties de ruimte om gezinnen te ondersteunen bij die factoren die de meeste prioriteit hebben, ook als dit niet de kern van de originele hulpvraag betrof. Denk aan plotse werkloosheid in gezinnen.
	Contact met Gezinsstelsysteem	<i>Gemeente</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Zie digitale hulpvormen als een aanvulling op het reguliere aanbod en niet als vervanging of de enige vorm. Creëer of stuur op mogelijkheden voor professionals om altijd face to face te kunnen blijven afspreken. Stel kantoren, werk- of ontmoetingsplekken open en faciliteer (andere) veilige ontmoetingsmogelijkheden. • Creëer duidelijkheid over de contactmogelijkheden en de geldende richtlijnen. Zowel onder professionals (wat kan ik?) als onder direct betrokkenen (wat zijn de opties, waar voel ik me prettig bij en wat werkt voor mij het beste?). Stel hiervoor, in overleg met uitvoerende organisaties, duidelijke richtlijnen op en communiceer deze met alle professionals in de regio. • Ontwikkel een handleiding 'hoe voer je digitale hulpverleningsgesprekken?'. Digitale hulpverlening vereist andere vaardigheden dus faciliteer als gemeente trainingen voor professionals in het kader van digitale gespreksvoering en hulpverlening.
	Monitoring en nazorg	<i>Professionals</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Maak expliciete afspraken. Stuur op online outreachend werken. Ook voor gezinnen waar reeds directe veiligheid gerealiseerd is. Zoek bijvoorbeeld extra contact met de kwetsbare gezinnen uit de eerste lockdownperiode, ook als daar geen nieuwe signalen van binnenkomen.
	Samenwerking/contact Ketenpartners	<i>Gemeente</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Faciliteer het uitwisselen van good practices tussen ketenpartners onderling. Niet alleen over de hulpverlening aan cliënten, maar ook over samenwerking tussen organisaties. Omdat we nog midden in de coronacrisis zitten geldt voor een deel ook: al doende leert men. • Ontwikkel in samenspraak met uitvoerende organisaties een gemeentelijk organisatie-overstijgend handelingsprotocol 'wie doet wat, wie komt er wel langs?'. Hoe staat iedereen erin? Zorg voor goede afspraken zodat de handelingsmogelijkheden niet afhankelijk zijn van die ene professional die net meer wil. Zorg voor een duidelijke en sluitende rol- en taakverdeling tussen de ketenpartners. • Onderzoek of het signaal dat veldpartijen en betrokkenen direct contact leggen met hulporganisaties zoals Moviera en niet via VT gegrond is, of organisaties belemmeringen ervaren om advies te vragen of melding te doen bij VT en of dit ervoor zorgt dat een deel van de problematiek niet bij VT in beeld komt.

Conclusie

6

6 Conclusie

Huiselijk geweld en kindermishandeling is complexe problematiek die vaak verborgen is. Een veelheid aan factoren kan van invloed zijn op het ontstaan en voortduren van geweldssituaties. Met de komst van de coronacrisis en bijbehorende maatregelen rees de vraag welke gevolgen deze hebben voor de prevalentie en de aanpak van de HGKM-problematiek. Met dit onderzoek hebben we inzicht gegeven in de prevalentie van HGKM in de regio Gelderland-Midden en specifiek de gemeente Arnhem. Daarnaast hebben we gekeken naar (veranderingen in) de HGKM-aanpak en punten waarop bijsturing mogelijk of noodzakelijk is.

Prevalentie HGKM

1. *Hoe is het in Arnhem gesteld met de problematiek rondom huiselijk geweld en kindermishandeling ten tijde van corona?*
 - a. *Is het toegenomen, afgenomen of gelijk gebleven?*
 - b. *Is de aard van het geweld veranderd?*
 - c. *Werd het geweld op een andere manier, op andere plekken of bij/via andere stakeholders zichtbaar?*

Risicoanalyse

Uit verschillende onderzoeken weten we welke risicofactoren er zijn voor het ontstaan van geweldssituaties. Uit de risicoanalyse constateren wij dat eenzaamheid en armoede in grotere mate gelden in de gemeente Arnhem en dus een groter risico vormen. In de coronacrisis is het risico van deze factoren nog groter, denk hierbij aan de isolatie van gezinnen (door thuiswerken, thuisonderwijs en bij quarantaines) en ouderen (verbod op bezoek en verminderen van bezoekersaantallen) en de toegenomen werkloosheid. Op basis van deze (mogelijke) toename van risico's kan een toename van (de ernst van) het geweld verwacht worden. Ook in interviews met lokale en landelijke partijen en het gesprek met de ervaringsdeskundigen hoorden we terug dat een toename van geweld verwacht wordt.

De verwachte toename op basis van grotere risico's zien we echter (nog) niet in de data van VT terug. Uit onze analyses blijkt dat er sprake is van minder adviezen en meldingen bij VT. Voor het aantal meldingen gaat het zelfs om een doorzettende daling. Daarnaast zien we dat ouderenmishandeling steeds meer uit beeld verdwijnt en dat niet-beroepsmatige melders belangrijker worden. Deze trends wijken grotendeels af van het beeld in de regio's Gelderland-Zuid, waar het aantal adviezen en meldingen is toegenomen, en Noord- en Oost-Gelderland, waar het aantal adviezen stabiel bleef en het aandeel niet-beroepsmatige melders fors hoger lag. In tegenstelling tot het dalende aantal adviezen en meldingen bij VT neemt het aantal aanmeldingen bij hulpverleningsorganisatie Moviera toe. Professionals en betrokkenen lijken mogelijk vaker direct bij de hulpverlening aan te kloppen. Dit beeld wordt bevestigd door de ervaringsdeskundigen in de reflectiesessie. Deze bevindingen wijzen op veranderingen van de HGKM-problematiek die in beeld is in de gemeente Arnhem.

Aanpak HGKM en de uitvoering van de hulpverlening

De gemeente Arnhem heeft op verschillende manieren (chatfunctie, campagnes, intensiveren contact ketenpartners) gedurende de coronacrisis extra inzet gepleegd ten behoeve van de aanpak HGKM. Volgens de geïnterviewde professionals is echter de kern van de uitvoering niet veranderd als gevolg van de coronacrisis. De (gedeeltelijke) digitalisering van de uitvoering van de hulpverlening is de grootste aanpassing. Dit lijkt enkel een aanpassing in vorm, maar heeft wel degelijk een effect op de effectiviteit van de HGKM-aanpak. Wij zien een effect op een beperktere signalering van (nieuw of opgeleaid) geweld, het ontstaan van nieuwe kwetsbare groepen en professionals die gemeentelijke kaders en ondersteuning missen om in coronatijden veilig voor henzelf en cliënten te handelen. Gezinnen die zich makkelijker onttrekken aan hulpverlening en van de radar verdwijnen werden als risico van het digitaal werken genoemd door professionals. Op basis van interviews met de lokale partijen ontstaat ook het beeld dat vooral ingezet wordt op het continueren van bestaande, lopende hulpverleningstrajecten (met name in de beginperiode van de coronacrisis). Dit heeft tot gevolg dat de signalering van en hulpverlening aan nieuwe gezinnen minder aandacht lijkt te krijgen. Daarnaast vulden de ervaringsdeskundigen aan dat slachtoffers mogelijk vaker direct naar de hulpverlening stappen dan melding doen bij Veilig Thuis. Professionals geven aan behoefte te hebben aan een gemeentelijke afspraken en de kennisuitwisseling over de werkwijze in coronatijd.

Bijsturing en advies

2. In welke mate vereist de HGKM-aanpak in Arnhem bijsturing zodat deze meer coronaproof kan worden ingericht?

Op basis van de bevindingen adviseren wij de gemeente Arnhem op de volgende punten bijsturing in de HGKM-aanpak:

- **Zet in op een risicogestuurde aanpak.** Een deel van de HGKM-problematiek is verborgen, niet alles is in beeld. Zorg dat je in de aanpak niet alleen betrokkenen die in beeld zijn bereikt, maar ook stuurt op ondersteuning van de nog verborgen problematiek (via andere beleidsterreinen of inzet op niet-beroepsmatige melders). Geef hiervoor risicofactoren een duidelijkere plek in de aanpak: met name voor de aanpak van eenzaamheid en armoede. Dit kan bijvoorbeeld door de verbinding in het regulier beleid te zoeken tussen thema's uit de risicoanalyse en HGKM. Daarnaast kan er als gemeente actief gestuurd worden op meer aandacht en ruimte voor ondersteuning op deze risico's door professionals. Het werken volgende de bedoeling en gericht op de factoren die het meest de onveiligheid veroorzaken moeten centraal staan en niet de systemen. Neem hierin mee dat het toenemen van de risicofactoren namelijk kan leiden tot ernstigere of nieuwe geweldssituaties, bijvoorbeeld in het geval van verdere isolatie van gezinnen en ouderen (thuis en in verpleeghuizen) door een avondklok of quarantaine of door toenemende werkloosheid.
- **Versterk de signaleringsmogelijkheden bij professionals.** De geïnterviewde professionals geven aan dat in de hulpverlening vooral gefocust is op het voortzetten van lopende hulpverleningstrajecten. Dat is belangrijk, maar ook de signalering van nieuwe geweldssituaties vraagt blijvende aandacht. Het bewustzijn van professionals op de impact van corona op onveiligheid moet breder worden dan de huidige focus op kindermishandeling. Het is dus van belang stevig in te zetten op de signalering van HGKM, zowel door professionals als door burgers. Gezien het landelijk gemiddelde van tien procent niet-beroepsmatige melders is hier voor de gemeente Arnhem nog meer groei mogelijk. Het gemakkelijk, duidelijk en laagdrempelig maken van hulpvragen en melden is daarvoor ook van belang.
- **Agendeer bij professionals de aandacht voor het ontstaan van nieuwe risicogroepen** (zoals mantelzorgers of jongeren) **en kwetsbare situaties** (zoals de avondklok of quarantaine), waarvoor als gevolg van de coronamaatregelen meer risico bestaat op het ontstaan of een toename van geweld. Het is van belang dat professionals zich bewust zijn van deze nieuwe groepen en risico's om daarop te kunnen anticiperen.
- **Faciliteer lokale en regionale afstemming over richtlijnen, handvatten en werkwijzen** zodat hierover duidelijkheid bestaat bij alle professionals. Het gaat hierbij bijvoorbeeld over de mogelijkheid om zowel fysiek als digitaal hulp te verlenen. In veel gevallen wordt gewerkt met een combinatie van digitale en fysieke hulpverlening, maar niet voor alle groepen is digitale hulpverlening wenselijk of efficiënt. Dit geldt bijvoorbeeld in het geval van nieuwe gezinnen met wie de professional nog een vertrouwensband moet opbouwen, ouderen, mensen met een beperking of personen met beperkte digitale vaardigheden. Voor deze groepen moet de mogelijkheid van fysieke hulpverlening blijven bestaan. **Stuur als gemeente actief op het behouden van de mogelijkheid om fysiek af te spreken en hulp te verlenen.** Inventariseer wat professionals hiervoor nodig hebben (zowel qua afwegingskaders als materialen) en faciliteer dit. Daarnaast kan worden ingezet op het uitwisselen van best practices en goede voorbeelden om elkaar te inspireren en verder te helpen.
- **Onderzoek eventuele belemmeringen in de ketensamenwerking.** De analyse van data van VT en Moviera roept de vraag op of professionals/betrokkenen in de coronaperiode vaker naar Moviera stappen dan direct contact opnemen met VT. Deze voorzichtige conclusie vraagt om een nadere analyse van de samenwerking tussen VT en andere organisaties om na te gaan of dit het geval is. Voer als gemeente gesprekken met zowel VT als professionals over deze samenwerking, breng eventuele belemmeringen in kaart en ga op zoek naar punten waarop de ketensamenwerking en de advies en meldfunctie van VT versterkt zou kunnen worden.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Literatuurlijst

7

7 Literatuurlijst

ActionAid (2020). *Surviving Covid-19: A Women Led-response*.

Compagner, M., Steketee, M., Tierolf, B., Van der Hof, M. & Wildt, R. (2020). *Kwetsbare gezinnen in tijden van Corona: Wat is de impact van de coronacrisis op kwetsbare gezinnen en de hulp die zij nodig hebben?* Utrecht: Verwey Jonker Instituut.

Jansen, A. & De Zwart, O. (2020). *De impact van de coronacrisis op de ondersteuning van gezinnen in een kwetsbare situatie met kinderen van 0 tot 4 jaar: Ervaringen uit de intelligente lockdown*. Utrecht: Verwey Jonker Instituut.

De Kindertelefoon (16 juli, 2020). Onderzoeksresultaten: Thema Eenzaamheid. Geraadpleegd van <https://www.kindertelefoon.nl/resources/pdf-bestanden/handout-eeenzaamheid.pdf>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2020). *Vierde voortgangsrapportage "Geweld hoort nergens thuis"*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Nederlands Jeugdinstituut (2020, 19 november). *Kwetsbaarheid vanwege zorgen over veiligheid: Informatie voor professionals*. Geraadpleegd van <https://www.nji.nl/nl/coronavirus/Professionals/Kwetsbare-omstandigheden/Kwetsbaarheid-vanwege-zorgen-over-veiligheid>

Noteboom, F., Simons, E.I. & Van Bommel, S.R. (2020). *Effecten van corona: Een analyse op basis van de digitale hulpverlening verzorgd door 'Chat met Fier'*. Leeuwarden: Fier.

Vermeulen, S. Van Berkel, S. & Alink, L. (2020). *Kindermishandeling tijdens de eerste lockdown*. Geraadpleegd van <https://www.universiteitleiden.nl/binaries/content/assets/sociale-wetenschappen/pedagogische-wetenschappen/forensische-gezinspedagogiek-en-jeugdhulpverlening/rapport-prevalentie-kindermishandeling-tijdens-covid-lockdown.pdf>

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Bijlage

B

Bijlage – Tabellen

Tabel B1.1 Overzicht cijfermatige data 2019 en 2020

Organisatie	Data	Regio
Veilig Thuis	Meldingen	Arnhem en Gelderland-Midden
Veilig Thuis	Adviezen	Arnhem en Gelderland-Midden
Veilig Thuis	Aard meldingen	Arnhem en Gelderland-Midden
Veilig Thuis	Beroepsmatige melders	Arnhem en Gelderland-Midden
Veilig Thuis	Niet-beroepsmatige melders	Arnhem en Gelderland-Midden
Moviera	Aanmeldingen	Arnhem en Gelderland-Midden
Moviera	Reacties op aanmeldingen	Arnhem en Gelderland-Midden
Moviera	Ambulante cliënten	Arnhem en Gelderland-Midden
Moviera	Instroom & Uitstroom opvang	Arnhem en Gelderland-Midden
Veiligheidshuis	MDO-casussen	Arnhem en Gelderland-Midden
Veiligheidshuis	MDA++-casussen	Arnhem en Gelderland-Midden

Tabel B1.2 Aanvullend overzicht beschikbaarheid data Veilig Thuis per regio

Data	Arnhem	Gelderland-Midden	Noord- en Oost-Gelderland	Gelderland-Zuid
Adviezen 2019	X	X	X	X
Meldingen 2019	X	X	X	X
Aard meldingen 2019	X	X	X	
Aard melders 2019				
• Beroepsmatig	X	X		
• Niet-beroepsmatig	X	X		
Adviezen 2020	X	X	X	X
Meldingen 2020	X	X	X	X
Aard meldingen 2020	X	X	X	
Aard melders 2020				
• Beroepsmatig	X	X	X	
• Niet-beroepsmatig	X	X		

Tabel B1.3 Overzicht respondenten interviews landelijke organisaties

Landelijke organisatie	Functie respondent
Ministerie van VWS	Coördinator Veilig Opgroeien
Movisie	Projectmedewerker huiselijk geweld
Nederlands Jeugd Instituut	Adviseur passende hulp

Tabel B1.4 Overzicht respondenten interviews lokale organisaties

Lokale organisatie	Functie respondent
EntreaLindenhout	Medewerker spoedhulp en regiomanager centraal Gelderland
Gemeente Arnhem	Regionaal projectleider en beleidsmedewerker
Gemeente Arnhem	Gedragsdeskundige wijkteams
Gemeente Arnhem	Interventiespecialist Zorg en Veiligheid en Bestuursadviseur Veiligheid
Jeugdbescherming Gelderland	Teamleider
Jeugdbescherming Gelderland	Beleidsmedewerker
Jeugdgezondheidszorg	Strategisch adviseur
Kairos	Behandelaar en Regiomanager
Moviera	Hulpverlener en maatschappelijk werker
Politie Arnhem	Operationeel expert zorg en veiligheid
School De Ommezwaai	Maatschappelijk werker
SWOA	Begeleider en coördinator en hulpverlener
Veiligheidshuis	Procesregisseur MDO
Veilig Thuis	Manager en Beleidsmedewerker

Tabel B1.5 Bronnenoverzicht deskstudie

Organisatie/ auteur	Titel document
Action Aid	Surviving Covid-19: A Women-Led Response
Blijf Groep	Time-outplek voor Amsterdamse gezinnen
De Kindertelefoon	Hand-out Onderzoeksresultaten: Thema Eenzaamheid
Fier	Effecten van Corona: Een analyse op basis van de digitale hulpverlening verzorgd door 'chat met Fier'
Gemeente Arnhem e.a.	Samen Veilig: Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling regio Arnhem-Achterhoek 2019-2022
Global Labour Organization	Covid-19, family stress and domestic violence: Remote work, isolation and bargaining power
Kamerbrief Arie Slob	Continuïteit van het funderend onderwijs bij maatregelen tegen het coronavirus
Kamerbrief Paul Blokhuis	Kamervragen Forse stijging aantal slachtoffers van kindermishandeling en seksueel geweld op chat tijdens corona
Ministerie van VWS	Vierde voortgangsrapportage Geweld Hoort Nergens Thuis
Movisie	Signaleren van huiselijk geweld tijdens de Coronacrisis: hoe doe je dat? Verslag van online meeting van Movisie en Veilig Thuis met sociaal professionals
Movisie	Wees alert op de thuissituatie
Movisie	Wat als spanningen thuis oplopen?
Nederlands Jeugdinstituut	Kwetsbaarheid vanwege zorgen over veiligheid: Informatie voor professionals
Regioplan	Een hardnekkig probleem: Onderzoek naar de hoge caseload van Veilig Thuis Flevoland
Regioplan & SCP	Aandacht voor ouderenmishandeling in tijden van corona: Online Kenniskamer Ouderenmishandeling
Rijksoverheid	Nieuwsbrief Veilig Ouder Worden
Sociaal Cultureel Planbureau	Sociaal domein op koers? Verwachtingen en resultaten van vijf jaar centraal beleid
Sociaal werk Nederland	Online hulp: Een reflex in coronacrisis of methodisch handelen?
Sociaal werk Nederland	Signalen en knelpunten van leden rond corona
Sociaal werk Nederland	Interview Gönül Güler en Sheila Bijtenhoorn van Welschap Welzijn over aanpak coronacrisis
Universiteit Leiden	Kindermishandeling tijdens de eerste lockdown
Universiteit Utrecht, Universiteit van Amsterdam & Radboud Universiteit	COGIS-NL: COVID gender (in)equality Survey Netherlands, tweede policy brief over de periode juni 2020
Verwey Jonker Instituut	De impact van de coronacrisis op de ondersteuning van gezinnen in een kwetsbare situatie met kinderen tot 4 jaar
Verwey Jonker Instituut	Kwetsbare gezinnen in tijden van corona

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Regioplan
Jollemanhof 18
1019 GW Amsterdam
T +31(0)20 531 53 15
www.regioplan.nl